

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMAS IR CIVILINĖS BŪKLĖS AKTŲ REGISTRAVIMAS

2007 m. liepos 26 d. Nr. VA-40-4P-10
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 4-ojo audito departamento direktoriaus Rimvido Aleliūno
2006-11-23 pavedimą Nr. 40-4P

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Živilė Blaževičienė (grupės vadovas)
Almutė Juzėnienė
Ričardas Zelenovas

Auditas pradėtas 2006-11-23
Auditas baigtas 2007-07-26

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
Audito apimtis ir procesas	6
Audito rezultatai	9
1. Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas	9
1.1. Savivaldybių institucijų veikla organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą	9
1.1.1. Pirminės teisinės pagalbos teikimas	9
1.1.2. Valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybėms kaip speciali tikslinė dotacija pirminei teisinei pagalbai teikti, poreikio nustatymas ir lėšų panaudojimas	20
1.2. Teisingumo ministerijos veikla pirminės teisinės pagalbos teikimo srityje	24
2. Civilinės būklės aktų registravimas	28
Išvados ir rekomendacijos	38
Priedai	42

SANTRAUKA

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas ir civilinės būklės aktų registravimas yra valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos, o jų atlikimą valstybiniu lygiu reguliuoja Teisingumo ministerija. Savivaldybėms iš valstybės biudžeto šioms funkcijoms atlikti skiriama specialioji tikslinė dotacija: pirminei teisei pagalbai 2005 metams ir 2006 metams buvo skirta vienoda lėšų suma – po 2 624,0 tūkst. Lt., o civilinės būklės aktams registruoti 2005 m. – 7 132,8 tūkst. Lt, 2006 m. – 8 080,9 tūkst. Lt.

Audito metu vertinome, ar šioms valstybinėms funkcijoms vykdyti savivaldybėms skiriamos lėšos atitinka jų poreikį ir ar paslaugų teikimas organizuojamas ir administruojamas vadovaujantis efektyvumo ir ekonomiškumo principais.

Nustatyta, kad savivaldybėse pirminės teisinės pagalbos teikimas ir civilinės būklės aktų registravimas organizuojamas nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo 24 str. reikalavimų, t. y. nesudaryta galimybė gyventojams gauti šias paslaugas, pasibaigus nustatytam darbo laikui. Kai kurios civilinės būklės aktų registravimo paslaugos teikiamos net ne visomis darbo dienomis.

Valstybės garantuojamą pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kad galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus. Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ 2006 m. atliktos Lietuvos gyventojų apklausos duomenimis, net 59 proc. apklaustųjų nėra girdėję apie pirminę teisinę pagalbą. Pagal Teisingumo ministerijos duomenis pirminė teisinė pagalba 2006 m. buvo suteikta 30 636 pareiškėjams, o per 2005 m. 8 mėn. (gegužės–gruodžio mėn.) – 20 349 pareiškėjams. Nustatyta, kad statistiniu požiūriu 100 gyventojų tenkantis suteiktų pirminės teisinės pagalbos paslaugų skaičius kai kuriose savivaldybėse skiriasi daugiau kaip 100 kartų, nors savivaldybėms bazinė lėšų suma iš valstybės biudžeto šiai funkcijai buvo skirta, atsižvelgiant į savivaldybės teritorijos gyventojų skaičių. Taip pat apie 30 kartų (nuo 27 iki 870 Lt) skiriasi ir pirminės teisinės pagalbos teikimo viename pareiškėjui kaštai atskirose savivaldybėse, nes, pasirinkdamos konkretų pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą, savivaldybės nepakankamai analizavo ir vertino pirminės teisinės pagalbos alternatyvių teikimo būdų efektyvumą ir ekonomiškumą. Šios paslaugos kainą dažnai didina tai, kad daugumoje savivaldybių nelabai efektyviai organizuojamas darbuotojų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, darbas, ir tai, kad iš valstybės biudžeto savivaldybėms skirtos specialios tikslinės dotacijos lėšų sumokama darbuotojams už funkcijų, kurios nesusijusios su pirminės teisinės pagalbos teikimu, atlikimą bei advokatams už kitas savivaldybei teiktas paslaugas.

Pirminei teisinei pagalbai teikti 2005 m. ir 2006 m. buvo suplanuotas per didelis lėšų poreikis, kuris nebuvo tikslinamas, atsižvelgiant į faktinį lėšų panaudojimą. Savivaldybės nepanaudotas tikslinės dotacijos pirminei teisinei pagalbai teikti lėšas (2005 m. – 985,9 tūkst. Lt (37,6 proc.), o 2006 m. – 323,9 tūkst. Lt (12,4 proc.) perskirstė ir panaudojo bendroms savivaldybių reikmėms, nesusijusioms su šios funkcijos atlikimu, finansuoti, nes Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 str. nuostatos leidžia nepanaudotas specialios tikslinės dotacijos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti sumas naudoti bendroms savivaldybių reikmėms.

Teisingumo ministerijos patvirtinta Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika, kuri reglamentavo valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo valstybės savivaldybėms perduotai pirminės teisinės pagalbos funkcijai atlikti tvarką ir šių lėšų naudojimo paskirtį, neužtikrina realaus ir pagrįsto šiai funkcijai atlikti lėšų poreikio apskaičiavimo, taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo ir neskatino savivaldybių ieškoti pačių efektyviausių šios funkcijos įgyvendinimo būdų. Mūsų nuomone, nustatant valstybės biudžeto lėšų poreikį nepakankamai įvertinamas pirminės teisinės pagalbos teikimo rezultatyvumas, todėl lėšos skiriamos pirminės teisinės pagalbos procesui, o ne rezultatams finansuoti. Ministerija neturi visos ir patikimos informacijos apie pirminės teisinės pagalbos teikimą, todėl jos parengtos 2005 m. ir 2006 m. ataskaitos apie pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą šalies mastu neatspindi tikrosios padėties.

Civilinės būklės aktų įrašų visuose civilinės metrikacijos skyriuose 2005 m. buvo atlikta 131 455, 2006 metais – 133 657. Rinkliavų įstatymo nustatyta tvarka, registruojant civilinės būklės aktus, taip pat ištaisant ir keičiant aktų įrašus imama valstybės rinkliava, kuri įskaitoma į savivaldybių biudžetą. Dėl nepakankamo teisinio reglamentavimo surinkta valstybės rinkliava už civilinės būklės aktų registravimą daugumoje savivaldybių nebuvo naudojama šiai funkcijai atlikti, o tai didino valstybės biudžeto lėšų poreikį. Jei valstybės rinkliavos lėšos būtų naudojamos civilinės būklės aktų registravimo funkcijai vykdyti, pagal mūsų skaičiavimus 6 savivaldybėms bendras valstybės biudžeto lėšų poreikis sumažėtų net 30 proc. Teisingumo ministerijos nustatytos Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos nuostatos nesuderintos su Vietos savivaldos įstatymu ir neužtikrina realaus ir pagrįsto šiai funkcijai atlikti lėšų poreikio apskaičiavimo, todėl sudaromos prielaidos netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas.

Valstybinio audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos Teisingumo ministerijai dėl teisės aktų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimą ir civilinės būklės aktų registravimą tobulinimo ir šių paslaugų teikimo gyventojams gerinimo bei stebėsenos ir kontrolės funkcijų stiprinimo.

IŽANGA

Didėjantys gyventojų reikalavimai, kad centrinio, teritorinio ir vietinio valdymo lygiais geriau būtų sprendžiamos jų problemos, įpareigoja institucijas tobulinti administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo organizavimą ir administravimą. Pastaruoju metu išaugo savivaldybėms perduotų valstybinių funkcijų skaičius. Žiniasklaidoje skelbiamomis gyventojų apklausos duomenimis, Lietuvos gyventojai dažniausiai kreipiasi į savivaldybes, tačiau ne visada lieka patenkinti gaunamomis paslaugomis, o dalis jų, pagal skelbiamus apklausos duomenis net nežino apie galimybę gauti vienas ar kitas paslaugas.

Audito objektu pasirinkome valstybės savivaldybėms perduotų funkcijų – valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimas – valstybinė funkcija, perduota savivaldybėms nuo 2005 m. gegužės 5 d. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę nemokamai gauti visi Lietuvos gyventojai, kad galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus. Civilinės būklės aktų registravimas – viena iš pirmųjų (nuo 1994 m.) perduota savivaldybėms valstybinė funkcija. Dėl civilinės būklės aktų registravimo paslaugų (gimimo, santuokos, įvaikinimo, mirčių registravimo, vardo, pavardės, tautybės keitimo ir kt.) gyventojai į savivaldybes kreipiasi daugiausiai (lyginant su kitomis savivaldybių teikiamomis paslaugomis).

Pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą valstybiniu lygiu, reguliuoja centrinis valstybinio administravimo subjektas – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija. Viešojo administravimo įstatyme numatyta, kad svarbiausias valstybės lygio viešojo administravimo būdas, siekiant paslaugų kokybės, turi būti viešojo administravimo subjektų ir jų veiklos stebėseną, kuria siekiama laiku pastebėti viešojo administravimo pokyčius, juos įvertinti ir numatyti neigiamų pasekmių prevencijos priemones.

Viešojo administravimo strategija pagrįsta vizija teikti kuo geresnes viešąsias paslaugas ir, atsižvelgiant į gyventojų poreikius, tobulinti viešąjį administravimą, perimant ES institucinę, administravimo ir politinio proceso patirtį.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas – Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas ir civilinės būklės aktų registravimas.

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas (toliau – PTP) ir civilinės būklės aktų registravimas yra valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos.

Pirminės teisinės pagalbos teikimą reglamentuoja Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą fiziniams asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus. PTP – teisinė pagalba ir teisinės konsultacijos, kurių teikimą garantavo vietos savivaldos vykdomosios institucijos – pradėta teikti nuo 2001 m. sausio 1 d. ir buvo finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. Teisę gauti PTP turėjo tik socialiai remtini asmenys. Pagal naują įstatymo redakciją, nuo 2005 m. gegužės 1 d. numatyta teikti ne tik teises konsultacijas ir teisinę informaciją, bet ir rengti dokumentus, skirtus valstybės ir savivaldybių institucijoms, išskyrus procesinius dokumentus, teikti patarimus dėl ginčo ne teismo tvarka sprendimo ir rengti taikos sutartis. Nuo 2005 m. vasario 8 d. PTP teikimo išlaidos, įskaitant ir už advokatų ar viešųjų įstaigų teiktas PTP paslaugas, pagal su savivaldybe sudarytas sutartis, 100 procentų apmokamos iš valstybės biudžeto. Įstatymo nustatyta tvarka PTP dabar turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys. Visi PTP gavėjai šią paslaugą gauna nemokamai. PTP teikimas yra valstybinė funkcija, kuri nuo 2005 m. gegužės 5 d. perduota savivaldybėms. Valstybės garantuojamos PTP teikimo funkcijai atlikti savivaldybių institucijoms iš valstybės biudžeto, kaip speciali tikslinė dotacija, 2005 metams ir 2006 metams buvo skirta vienoda lėšų suma – po 2 624,0 tūkst. Lt.

Civilinės būklės aktų registraciją reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – CK), registracijos tvarką nustato teisingumo ministro patvirtintos Civilinės metrikacijos taisyklės, registracijos teisėtumą prižiūri Teisingumo ministerija jos nuostatuose nustatyta tvarka: ministerija prižiūri civilinės būklės aktų įrašų įrašymo civilinės metrikacijos įstaigose ir seniūnijose teisėtumą, duoda leidimus pakeisti vardą, pavardę, tautybę, teikia metodinę pagalbą civilinės metrikacijos įstaigoms, aprūpina jas civilinės būklės aktų registravimo liudijimų ir aktų įrašų blankais, kontroliuoja, kad jie būtų tinkamai apskaitomi ir naudojami.

Civilinės būklės aktus – gimimą, tėvystės pripažinimą, tėvystės nustatymą, santuokos sudarymą, santuokos nutraukimą, įvaikinimą, vardo, pavardės, tautybės pakeitimą, mirtį –

registruoja savivaldybių institucijų civilinės metrikacijos skyriai / biurai (toliau – CMS), o miestų, kur nėra civilinės metrikacijos įstaigų, seniūnijų seniūnai turi teisę registruoti mirtį. CMS yra savivaldybės institucijų administracijos struktūriniai padaliniai, kurių iš viso Lietuvoje yra 60. 2005 metais Civilinės būklės aktų įrašų visuose CMS buvo atlikta 131 455, 2006 metais – 133 657. Šiai funkcijai atlikti savivaldybių institucijoms iš valstybės biudžeto 2005 m. skirta 7 132,8 tūkst. Lt, 2006 m. – 8 080,9 tūkst. Lt. Rinkliavų įstatymo nustatyta tvarka, registruojant civilinės būklės aktus, taip pat ištaisant ir keičiant aktų įrašus imama valstybės rinkliava, kuri įskaitoma į savivaldybių biudžetą. Savivaldybių biudžetų lėšos pagal Vietos savivaldos įstatymą naudojamos tik savivaldybių funkcijoms.

Audito subjektai

Pagrindinis audito subjektas – Teisingumo ministerija, (Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius, kodas 188604955, internetinė svetainė <http://www.tm.lt>.) kuri valstybiniu lygiu koordinuoja valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą ir civilinės būklės aktų registravimą. Papildomi audito subjektai: Alytaus, Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus miestų, Kėdainių ir Širvintų rajonų savivaldybės. Atlikti išsamias valstybinio audito procedūras šiose savivaldybėse pasirinkome įvertinę audito riziką ir mastą.

Audito tikslas – įvertinti valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą.

Vertinimo kriterijai:

- valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimui skiriamų lėšų atitiktis jų poreikiui;
- išlaidų efektyvumo (lyginant rezultatus ir jiems pasiekti patirtas išlaidas);
- pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų suteikimo kaštų palyginimas tarp atskirų savivaldybių;
- informacijos apie pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą pakankamumas ir prieinamumas;
- teisės aktų laikymasis organizuojant pirminės teisinės pagalbos ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą ir pasirinkto paslaugų teikimo būdo patogumas paslaugų gavėjams.

Audituotas laikotarpis: 2005 – 2006 metai.

Audito procesas

Informacija apie teikiamas PTP ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugas buvo renkama visose savivaldybėse, o nurodytose savivaldybėse (papildomi audito subjektai) buvo

atliekama jų veiklos, organizuojant ir (ar) teikiant PTP ir atliekant civilinės būklės aktų registravimo paslaugas, analizė.

Teisingumo ministerijoje vertinome, kaip ji užtikrina jos reguliavimo sričiai priskirtų PTP ir civilinės būklės aktų registravimo paslaugų viešąjį administravimą.

Audito įrodymai gauti taikant patvirtinimo, patikrinimo (rašytinių dokumentų nagrinėjimo), apklausos (klausimynai) ir analitinės procedūras. Siekiant sužinoti apie paslaugų teikimo kokybę, paslaugų teikimo vietose buvo apklausiami (anonimiškai) paslaugų gavėjai.

Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis valstybinio audito reikalavimais.

AUDITO REZULTATAI

1. Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos valdymo institucijos:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė);
2. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (toliau - Teisingumo ministerija);
3. Savivaldybių institucijos (toliau – savivaldybės)

ir jų funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje:

Vyriausybė nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos politiką ir atlieka kitas įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

Teisingumo ministerija įgyvendina valstybės garantuojamos teisinės pagalbos politiką, teikia Vyriausybei su valstybės garantuojama teisine pagalba susijusių aktų projektus, kontroliuoja minėto įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą, organizuoja mokymus, susijusius su teisinės pagalbos teikimu, organizuoja ir atlieka valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo stebėseną, teikia rekomendacijas, kad būtų užtikrintas vienodas šio įstatymo taikymas, ir atlieka kitas įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

Savivaldybių institucijos organizuoja ir teikia PTP, vykdo mokėjimus už PTP, jei ją teikia advokatai ar viešosios įstaigos, pagal su savivaldybe sudarytą sutartį, savivaldybių interneto tinklalapiuose, per visuomenės informavimo priemones, susitikimuose su gyventojais nuolat informuoja vietos gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas.

1.1. Savivaldybių institucijų veikla organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą

1.1.1. Pirminės teisinės pagalbos teikimas

PTP savivaldybėse teikia savivaldybių administracijos valstybės tarnautojai, kurių pareigybių aprašymuose nustatytos teisinio pobūdžio funkcijos, darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriose numatytos teisinio pobūdžio darbo funkcijos, arba advokatai, su kuriais savivaldybės yra sudariusios sutartį. Pagal audito metu pateiktus duomenis, daugumoje savivaldybių PTP teikia savivaldybių administracijos darbuotojai.

Savivaldybės, kuriose PTP teikia:	<u>2005 m.</u>	<u>2006 m.</u>
Savivaldybės administracijos darbuotojai	51	52
Advokatai	7	6
Savivaldybės administracijos darbuotojai ir advokatai (mišrus būdas)	2	2

Savivaldybių institucijos gali sudaryti PTP teikimo sutartis ir su viešosiomis įstaigomis. Tokias sutartis buvo sudariusi 2005 metais tik Vilniaus miesto savivaldybė, tačiau tikslinės dotacijos PTP lėšos už šias paslaugas nebuvo naudojamos.

Advokatai pagal sutartis 2005 m. PTP teikė Kauno miesto, Panevėžio rajono, Kėdainių rajono, Alytaus miesto, Klaipėdos miesto, Tauragės rajono ir Neringos savivaldybėse, o 2006 m. teikė tose pačiose savivaldybėse, išskyrus Tauragės rajono savivaldybę. Mišrų PTP teikimo būdą 2005 metais taikė Telšių rajono ir Šiaulių miesto, o 2006 metais – Šiaulių miesto ir Pagėgių savivaldybės.

Nustatyta, kad Šiaulių miesto ir Pagėgių savivaldybės Teisingumo ministerijai teiktose veiklos ataskaitose apie PTP organizavimą ir teikimą, nenurodė, kad yra sudariusios sutartį su advokatu.

Pagal Teisingumo ministerijos duomenis 2006 m. savivaldybės suteikė PTP 30 636 pareiškėjams, o per 2005 m. 8 mėn. (gegužės–gruodžio mėn.) – 20 349 pareiškėjams, iš jų 3 616 pareiškėjams pirminę teisinę pagalbą suteikė viešosios įstaigos.

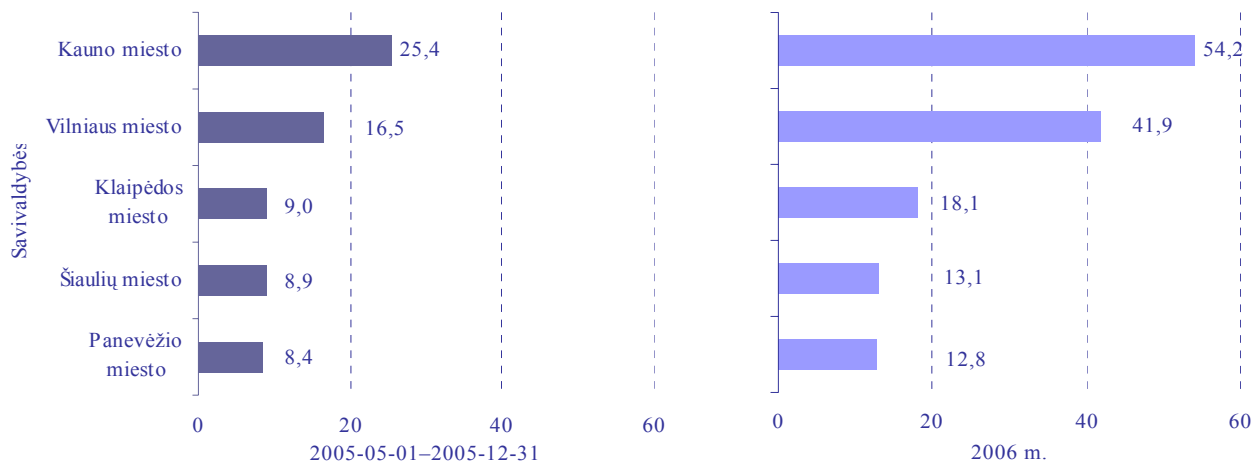
Suteiktos PTP skaičius kiekvienoje savivaldybėje skirtingas, todėl norėdami palyginti PTP teikimo efektyvumą atskirose savivaldybėse, analizavome suteiktos PTP ir gyventojų skaičiaus santykį. Nustatyta, kad statistiniu požiūriu 100 gyventojų per 2006 m. vidutiniškai suteikta 2,8, o 2005 m. (per 8 mėn.) – 5,1 PTP paslaugų. Kai kuriose savivaldybėse šis santykis skiriasi daugiau kaip 100 kartų (2005 m. – 127, 2006 m. – 180 kartų), nors savivaldybėms bazinė lėšų suma iš valstybės biudžeto PTP skiriama, atsižvelgiant į savivaldybės teritorijos gyventojų skaičių (plačiau 1.1.2 skyrelyje). Vidutinis pareiškėjų skaičius, tenkantis 100 gyventojų, 2005 m. buvo didžiausias (25 pareiškėjai) Kauno miesto savivaldybėje, o mažiausias (0,23 pareiškėjo) – Širvintų rajono savivaldybėje. 2006 m. didžiausias (54 pareiškėjai) – Kauno miesto savivaldybėje, o mažiausias (0,25 pareiškėjo) – Neringos savivaldybėje. (plačiau – 1 priede).

Statistiniu požiūriu 100 gyventojų tenkantis suteiktų PTP paslaugų skaičius kai kuriose savivaldybėse skiriasi daugiau kaip 100 kartų.

Audito metu, palyginus didžiausių miestų – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių savivaldybių suteiktų PTP paslaugų skaičių su savivaldybių teritorijose gyvenančių

gyventojų skaičiumi, nustatyta, kad 100 gyventojų per 2006 m. vidutiniškai suteikta 54,2, o per 2005 m. aštuonis mėnesius – 25,4 paslaugų. Šiose savivaldybėse suteiktų paslaugų skaičius, tenkantis 100 gyventojų, skiriasi apie 4 kartus. Didžiausias pareiškėjų, kuriems suteikta PTP, skaičius nurodytu laikotarpiu buvo Kauno miesto savivaldybėje, o mažiausias – Panevėžio miesto savivaldybėje – atitinkamai 8,4 ir 12,8 (žr. 1 pav.).

1 pav. Pareiškėjų skaičius, tenkantis 100 gyventojų 5-ių miestų savivaldybėse

Šaltinis – savivaldybių institucijos

Mūsų nuomone, viena iš priežasčių, lemiančių suteiktos PTP ir gyventojų skaičiaus santykio skirtumus savivaldybėse, nepakankamas visuomenės informavimas apie šių paslaugų teikimą kai kuriose savivaldybėse.

Pagal Teisingumo ministerijos duomenis, savivaldybės 2005 m. atsisakė suteikti PTP 84 pareiškėjams, o 2006 m. – 174 pareiškėjams. Savivaldybės gali atsisakyti pareiškėjams suteikti PTP tik remdamosi Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 str. 4 d. Audito metu nustatyta, kad ne visos savivaldybės registruoja pareiškėjus, kuriems atsisakyta teikti PTP, todėl negalime nustatyti, ar Teisingumo ministerijai pateikiamose ataskaitose nurodyti teisingi duomenys ir ar visada pagrįstai buvo atsisakyta suteikti PTP.

Iš savivaldybėse gautų skundų (2005 m. gauta 16 skundų) analizės matyti, kad būna pagrįstų skundų, kai PTP teikiantys asmenys atsisako parašyti ar padėti parašyti prašymus dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo.

PTP teikimo trukmė, kaip numatyta Įstatymo 15 str. 4 d., turi būti ne ilgesnė kaip viena valanda, ji gali būti pratęsta savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgalioto asmens sprendimu. Įstatyme nėra numatyta, koku pagrindu ir kiek gali būti tęsiama PTP teikimo trukmė. Pagal Teisingumo ministerijai pateiktas savivaldybių veiklos ataskaitas PTP teikimo trukmė 2005 m. buvo pratęsta iš viso 112 pareiškėjų, iš jų daugiausiai – Klaipėdos miesto savivaldybėje – 91 asmeniui, o 2006 m. – iš viso 407 pareiškėjams, iš jų daugiausiai – Klaipėdos miesto savivaldybėje – 378 asmenims. Audito metu nustatyta, kad Klaipėdos miesto savivaldybėje, pagal jų pateiktus

dokumentus, 2006 m. teisinės pagalbos trukmė buvo pratęsta 152 pareiškėjams, o ne 378 pareiškėjams, kaip nurodyta Teisingumo ministerijai pateiktoje veiklos ataskaitoje. PTP teikimo trukmė pratęsiama savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu. Atveju, kad būtų atsisakyta pratęsti PTP trukmę pagal advokato nurodytą pratęsimo priežastį, audito metu nenustatyta. Atkreiptas dėmesys į tai, kad kai kuriems asmenims (iš viso 14 asmenų) pirminės teisinės pagalbos trukmė pratęsta du ir daugiau kartų, tokiais atvejais pagalbos trukmė buvo pratęsta net iki 10 valandų.

Minėti neatitikimai ataskaitose ir savivaldybės mums pateiktuose dokumentuose, didelis, lyginant su kitomis savivaldybėmis, pratęstos trukmės atvejų skaičius bei nurodytos trukmės pratęsimo priežastys (susipažinti su civiline byla, dokumentais, dokumentams parengti, skundai surašyti, prašymui parašyti (nenurodoma kokiam), pretenzijai Snoro lizingui parašyti ir pan.) kelia pagrįstų abejonių, kad teise pratęsti PTP teikimo trukmę Klaipėdos savivaldybėje gali būti piktnaudžiuojama.

Apie 90 proc. 2005 m.–2006 m. PTP teikimo trukmės pratęsimo atvejų, buvo Klaipėdos miesto savivaldybėje ir tik 10 proc. – bendrai visose kitose 59 savivaldybėse. Dėl teisės aktais nereglamentuotos maksimalios PTP trukmės, susidarė prielaidos Klaipėdos miesto savivaldybėje pratęsti vienos paslaugos trukmę net iki 10 val.

Pirminės teisinės pagalbos teikimo būdo pasirinkimas

Siekdami įvertinti, ar savivaldybės, pasirinkdamos PTP teikimo būdą, atsižvelgė į PTP kokybę, efektyvumą ir ekonomiškumą, kaip numatyta Įstatymo 15 str. 3 d., vertinome pasirinktas šešias savivaldybes, iš jų keturiose (Kauno, Klaipėdos, Alytaus miestų ir Kėdainių rajono) PTP teikia advokatai pagal sudarytas su jais sutartis, o dviuose (Vilniaus miesto ir Širvintų rajono) – savivaldybių administracijos darbuotojai.

Audito metu nustatyta, kad nė vienoje iš audituotų savivaldybių nebuvo atlikta skaičiavimų, ar nurodyta pagrįstų motyvų, pagrindžiančių pasirinktą PTP teikimo būdą.

- PTP organizuoja ir teikia savivaldybės darbuotojai

Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje įsteigtas savarankiškas struktūrinis padalinys – Teisinės pagalbos skyrius ir šio skyriaus vedėjo pareigybė, kuriam pavesta organizuoti PTP teikimą, planuoti ir kontroliuoti skyriaus darbą. Teikti fiziniams asmenims pirminę teisinę pagalbą įsteigtos 5 vyriausiojo specialisto – darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį – pareigybės. Atlikus skaičiavimus, nustatyta, kad vienas darbuotojas per vieną mėnesį 2005 m. suteikė PTP vidutiniškai 27 pareiškėjams, vidutiniškai 1-2 pareiškėjams per vieną darbo dieną, o 2006 m. – 70 pareiškėjų, t.y. vidutiniškai 3–4 pareiškėjams per vieną darbo dieną. Atsižvelgiant į tai, kad PTP teikimo

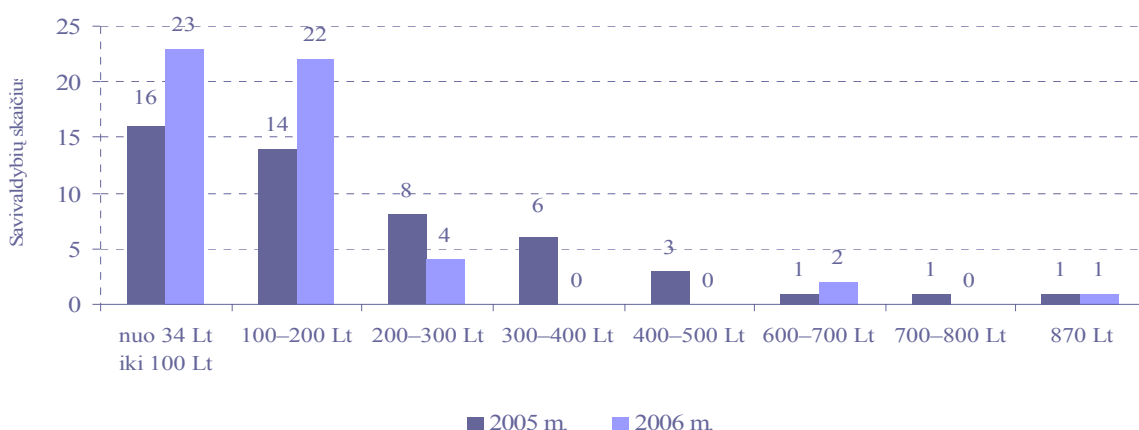
trukmė yra ne ilgesnė kaip viena valanda, šiems darbuotojams, mūsų nuomone, tenka nepakankamas darbo krūvis.

Širvintų rajono savivaldybėje PTP teikia Bendrojo skyriaus darbuotojai, kurie vykdo ir kitas, jų pareigybių aprašymuose nurodytas funkcijas, nesusijusias su PTP teikimu, tačiau darbo užmokestis jiems 2005–2006 metais buvo mokamas tik iš PTP skirtų biudžeto lėšų. Be to, nustatyta, kad darbo užmokestis buvo mokamas nuo 2005 m. sausio 1 d., nors iš tikrųjų, pagal įrašus PTP apskaitos žurnale, šie darbuotojai gyventojams paslaugas pradėjo teikti nuo 2005 m. gegužės 6 d. Tokiu būdu 9 998 Lt iš valstybės biudžeto savivaldybei skirtos specialios tikslinės dotacijos lėšų nepagrįstai buvo panaudota minėtų darbuotojų darbo užmokesčiui už laikotarpį nuo 2005-01-01 iki 2005-04-30. PTP teikti 2005 m. buvo pavesta dviems darbuotojams, o nuo 2006 m. balandžio 4 d. įsteigta nauja pareigybė. Apskaičiavus nustatyta, kad vienas darbuotojas per vieną mėnesį 2005 m. suteikė PTP vidutiniškai 1 pareiškėjui, o 2006 m. – 7 pareiškėjams.

Nepakankamai efektyvus darbuotojų, teikiančių PTP, darbo organizavimas ir darbo užmokesčio mokėjimas darbuotojams iš PTP skirtų lėšų už funkcijas, kurios nesusijusios su PTP teikimu, didina paslaugos teikimo kaštus ir rodo netaupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

Savivaldybių, kuriose PTP teikia administracijos darbuotojai, vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštų vidurkis 2005 m. buvo 215 Lt, o 2006 m. – 147 Lt. Daugiausiai yra savivaldybių, kuriose vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai yra nuo 34 Lt iki 200 Lt (žr. 2 pav.).

2 pav. Savivaldybių, kuriose paslaugas teikė administracijos tarnautojai, pasiskirstymas pagal panaudotas lėšas vienam pareiškėjui 2005 m. ir 2006 m.

Šaltinis - savivaldybių institucijos

Palyginus PTP suteikimo vienam pareiškėjui kaštus tarp savivaldybių, nustatyta, kad jie skiriasi apie 30 kartų: mažiausi 2005 m. Kauno r. (34 Lt), 2006 m. Visagino (27 Lt) savivaldybėse, o didžiausi 2005 m. Širvintų r. (870 Lt), 2006 m. Birštono (870 Lt) savivaldybėse.

- PTP organizuoja savivaldybės darbuotojai, o ją teikia advokatai.

Savivaldybės sutartis su advokatų kontoromis sudarė vadovaudamasi Viešųjų pirkimų įstatymu.

Alytaus miesto savivaldybės sudarytoje su advokato Georgijaus Gromovo kontora sutartyje dėl Pirminės teisinės pagalbos teikimo numatyta sumokėti už vieną teisinę konsultaciją ir teisinę informaciją po 48 Lt, o už vieną teisinį dokumentą savivaldybės arba valstybės institucijai, išskyrus teisinius – 66 Lt, nepriklausomai nuo konsultacijai sugaišto laiko. Vienai PTP paslaugai tenka vidutiniškai 57 Lt. Patikrinus PTP apskaitos žurnale įregistruotų atskirų teisinių konsultacijų teikimo trukmę nustatyta, kad ji skirtinga, t. y. nuo 5 min. iki 1 valandos. Advokatui sumokama pagal įregistruotų žurnale asmenų skaičių, nepaisant to, kiek truko konsultacija.

Kauno miesto savivaldybės sudarytoje su advokatės Reginos Kazlauskienės kontora sutartyje numatytas 1 valandos fiksuotas paslaugos įkainis – 55 Lt. Patikrinus PTP apskaitos žurnale įregistruotų atskirų teisinių konsultacijų teikimo trukmę buvo nustatyta, kad advokatai nurodo maksimalią, t. y. 1 val. trukmę, nors, remiantis gyventojų apklausos rezultatais, dažniausiai konsultacija trunka iki pusės valandos.

Klaipėdos miesto savivaldybės sudarytoje sutartyje su advokato Arūno Devėno kontora numatyta už vienos valandos suteiktą pirminę teisinę pagalbą advokatui mokėti 40 Lt. Atliekant auditą atkreiptas dėmesys, kad pagal sutarties sąlygas Klaipėdos miesto savivaldybė už paslaugų teikimą advokatui sumokėjo ne atsižvelgdama į tai, kiek laiko buvo teikiamos teisinės konsultacijos, bet į savivaldybės išduotų nukreipimų skaičių, o vieno nukreipimo trukmė prilyginama vienai valandai. Išanalizavus advokato tvarkomame pirminės teisinės pagalbos apskaitos žurnale padarytus įrašus, nustatyta, kad beveik visais atvejais PTP teikimo trukmė nurodoma maksimali, t. y. lygiai 1 valanda, o pareiškėjams, kuriems buvo pratęsta PTP teikimo trukmė, PTP 2006 m. buvo teikiama vidutiniškai 2,7 valandos. Taip savivaldybė už vieną teisinę pagalbą, kuri buvo pratęsta, advokatui sumokėjo vidutiniškai 108 (40 x 2,7) Lt.

Kėdainių rajono savivaldybės su advokatės Ramunės Jatautienės kontora sudarytoje sutartyje numatyta, kad 1 valandos trukmės teisinės konsultacijos ar teisinės informacijos asmeniui suteikimo kaina negali viršyti 50 Lt, o konkreti paslaugos kaina nustatoma atsižvelgiant į teisinės pagalbos teikimo laiką, skaičiuojamą minutėmis. Ši sutartis gali būti pavyzdinė šiuo atžvilgiu, lyginant su kitomis, anksčiau minėtomis.

Mūsų manymu, sutarčių su advokatais apmokėjimo už paslaugų teikimą sąlygos, kai paslaugų kainos (įkainiai) nustatomos neatsižvelgiant į realią pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmę, yra nenaudingos savivaldybėms ir sudaro prielaidas netaupiai naudoti tam tikslui skirtas valstybės biudžeto lėšas.

Atkreipėme dėmesį, kad tame pačiame mieste advokatų teikiamų teisinių konsultacijų įkainiai yra labai skirtingi. Audito metu Alytaus mieste palyginome advokato, teikiančio PTP, vienos teisinės konsultacijos kainą su šio advokato kontoros ir kitų praktikuojančių advokatų teikiamų konsultacijų fiziniams asmenims kainomis (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Alytaus miesto advokatų kontorose teikiamos vienos teisinės konsultacijos kainų palyginimas

Paslaugas teikiančio subjekto pavadinimas	Advokato G. Gromovo, pagal su savivaldybe sudarytą sutartį	Advokato G. Gromovo kontora*	Advokatės L. Gervelienės kontora**	Advokatės I. Andriuškevičienės kontora**	Advokatės O. Klinavičienės kontora**
Vienos teisinės konsultacijos fiziniam asmeniui kaina (Lt)	48	10–30	20	20	20

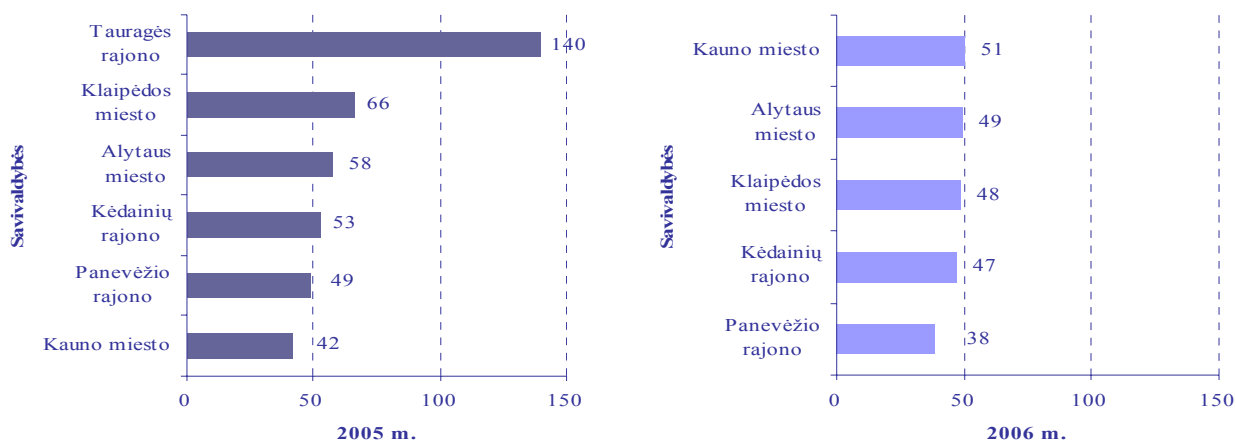
* Advokato G. Gromovo kontoros patvirtinto teikiamų paslaugų kainininko duomenys

**vidutinė paslaugos kaina (informacija pateikta telefonu)

Lyginant konsultacijų kainas, matome, kad Alytaus miesto savivaldybė už valstybės garantuojamos PTP teikimo paslaugas gyventojams advokatui sumoka brangiausiai.

Savivaldybių, kuriose PTP teikia advokatai, vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštų vidurkis 2005 m. buvo 80 Lt, o 2006 m. – 47 Lt (žr. 3 pav.). Neringos miesto savivaldybėje PTP teikia advokatas, kuris teikia savivaldybėms ir kitas, nesušijusias su PTP teikimu paslaugas, už kurias jam iš valstybės biudžeto PTP teikti lėšų sumokama bendrai, neišskiriant paslaugų rūšies, todėl šioje savivaldybėje nėra galimybės apskaičiuoti šių paslaugų vertės.

3 pav. Savivaldybių, kuriose paslaugas teikė advokatai, pasiskirstymas pagal panaudotas lėšas vienam pareiškėjui 2005 m. ir 2006 m. (Lt)

Šaltinis - savivaldybių institucijos

Pagal audito metu atliktus skaičiavimus, nustatyta, kad savivaldybėse, kuriose PTP teikia advokatai, vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštų vidurkis 2005 m. buvo 2,6 karto, o 2006 m. 3 kartus mažesnis, lyginant su savivaldybėmis, kuriose PTP teikia savivaldybių administracijos darbuotojai.

Mūsų nuomone, advokatų, su kuriais sudarytos sutartys dėl PTP teikimo, teikiamos paslaugos galėtų būti dar pigesnės, jeigu savivaldybės atidžiau ir naudingiau sudarytų su jais sutartis.

Lyginant 58 savivaldybių (išskyrus Neringos ir Pagėgių) vienos PTP teikimo kaštus, nustatyta, kad atskirose savivaldybėse jie skiriasi apie 30 kartų (2005 m. 26 kartus, o 2006 m. – 32 kartus) (žr. 2 priedą). Nustatyta, kad Neringos ir Pagėgių savivaldybėse PTP teikiantys advokatai teikė savivaldybėms ir kitas, nesusijusias su PTP teikimu paslaugas, už kurias jiems iš valstybės biudžeto PTP teikti lėšų sumokėjo bendrai, neišskiriant paslaugų rūšies, todėl nėra galimybės išskirti, kiek šios savivaldybės tikslinės dotacijos lėšų panaudojo pirminės teisinės pagalbos funkcijai atlikti. Didžiausi ir mažiausi vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai yra savivaldybėse, kuriose PTP teikia savivaldybių administracijos darbuotojai.

Pirminės teisinės pagalbos teikimo vienam pareiškėjui kaštai atskirose savivaldybėse skiriasi apie 30 kartų.

Audito metu kiekvienoje audituotoje savivaldybėje po dvi dienas buvo atlikta anoniminė apklausa, kurios metu savo nuomonę apie PTP teikimo ir aptarnavimo kokybę pareiškė 62 PTP gavėjai. Visose savivaldybėse dauguma apklaustųjų nepatenkinti tuo, kad trūksta informacijos apie asmenų priėmimo laiką, teikimo sąlygas valstybės garantuojamai PTP gauti ir apie galimybę užsiregistruoti iš anksto. Vilniaus miesto savivaldybėje paslaugų gavėjai nėra patenkinti tuo, kad vienoje patalpoje ir vienu metu PTP teikiama keliems asmenims, Alytaus miesto savivaldybėje dauguma apklaustųjų turėjo priekaištų dėl to, kad pasiteirauti ir iš anksto užsirašyti nurodytas tik mobilusis telefonas, Klaipėdos miesto savivaldybėje dėl PTP paslaugų daugumai gyventojų tenka kreiptis po keletą kartų, nes pirmiausiai iš savivaldybės gauna siuntimą pas teikiančią šias paslaugas advokatą, o vėliau – pratęsti PTP skirtą laiką.

Apibendrinus apklausos rezultatus, galima teigti, kad paslaugų gavėjams patogiau PTP gauti pačioje savivaldybėje, o teikiamų paslaugų kokybę šiais PTP teikimo būdais vertinama vienodai.

Palyginus šiuos du PTP teikimo būdus, paslaugos brangesnės yra tose savivaldybėse, kuriose PTP teikia savivaldybių administracijos darbuotojai, nors šis teikimo būdas, kaip nurodo paslaugų gavėjai jiems patogesnis. Kaip minėta, paslaugos kainą didina tai, kad daugumoje savivaldybių nepakankamai efektyviai organizuojamas darbuotojų, teikiančių PTP, darbas bei tai, kad iš valstybės biudžeto savivaldybėms skirtos specialios tikslinės dotacijos lėšų apmokama darbuotojams ir už funkcijų, kurios nesusijusios su PTP teikimu, atlikimą.

PTP paslaugos kainą taip pat didina nepakankama PTP teikimo kontrolė (plačiau 19-20 psl. – PTP teikimo organizavimas), kuri sudaro prielaidas netaupiam lėšų naudojimui.

Savivaldybės, pasirinkdamos PTP teikimo būdą, nepakankamai analizavo ir vertino PTP alternatyvių teikimo būdų efektyvumą ir ekonomiškumą.

Visuomenės informavimas apie pirminės teisinės pagalbos teikimą

Teisingumo ministerijos užsakymu 2006 m. lapkričio 15–22 d. buvo atlikta Lietuvos gyventojų apklausa apie teisines institucijas. Tyrimą atliko viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompanija „Baltijos tyrimai“. Šio tyrimo metu nustatyta, kad apie PTP teikimą žino 38,4 proc. 15–74 m. Lietuvos gyventojų, iš jų 2,8 proc. jau pasinaudojo šiomis paslaugomis, o 35,6 proc. – žino apie tokią galimybę, bet nėra pasinaudoję, 59 proc. 15–74 m. Lietuvos gyventojų nėra girdėję apie pirminę teisinę pagalbą, 3 proc. respondentų nepareiškė savo nuomonės.

Audito metu nagrinėta visų savivaldybių institucijų interneto svetainėse, o šešiose audituotose savivaldybėse – ir jų buveinėse bei PTP teikimo vietose skelbiama informacija apie PTP teikimą. Nustatyta, kad savivaldybės nepakankamai informuoja gyventojus per visuomenės informavimo priemones, o skelbiama informacija ne visada išsami ir prieinama:

- daugelio savivaldybių interneto svetainėse trūksta informacijos apie PTP teikimo laiką ir vietą (kabinetai, advokatų kontoros), nenurodomas paslaugas teikiančių tarnautojų ar advokatų darbo laikas bei jų kontaktiniai duomenys, neskelbiama apie galimybę užsiregistruoti iš anksto, nenurodoma, kad tai nemokama teisinė pagalba ir pan.;
- informacija apie PTP teikimą regioninėje ar vietinėje spaudoje pateikiama gana retai

1 Pavyzdys

Kauno miesto savivaldybė 2005 m. pateikė informaciją dienraščiuose „Kauno diena“ ir „Laikinoji sostinė“ 5 kartus, 2006 m. – 4 kartus. Alytaus miesto savivaldybė 2005 m. – nė karto, o 2006 m. vietinėje spaudoje (laikraštyje „Alytaus naujienos“) du kartus buvo išspausdintas straipsnis „Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos reikia dešimtims alytiškių“ ir skelbimas „Dėl pirminės teisinės pagalbos“, Kėdainių rajono savivaldybė 2005 m. laikraščiuose „Kėdainių garsas“, „Rinkos aikštė“, „Mugė“ – 8 kartus, 2006 m. – 7 kartus, vieną kartą informacija buvo išspausdinta savivaldybės informaciniame laikraštyje „Kėdainių rajono savivaldybės žinios“.

- savivaldybių buveinių informacijos teikimo vietose (skelbimų lentoje, informacinėje rodyklėje ar kitoje visiems prieinamoje vietoje) skelbiama informacija apie PTP teikimo sąlygas nėra išsami: Alytaus miesto savivaldybės buveinėje skelbiamoje informacijoje nenurodytas advokato darbo laikas, Klaipėdos miesto savivaldybės buveinėje nenurodyta, kad PTP teikia advokatas, taip pat šiose savivaldybėse nenurodyti kontaktiniai duomenys asmenų, kurie atsakingi už PTP teikimą, o Kėdainių rajono savivaldybėje nėra jokios informacijos. Kai kuriose savivaldybėse, kurių informacinėse rodyklėse nurodoma informacija tik „Pirminė teisinė pagalba“ ar „Valstybės garantuojama teisinė pagalba“ be jokio paaiškinimo, taip pat, kad tai nemokama teisinė pagalba, yra neinformatyvi;

- Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybėse išsamesnę informaciją apie PTP ir jos teikimo sąlygas gauna tik tie, kurie kreipiasi į savivaldybės priimamąjį, kur jiems išduodama rašytinė informacija (informaciniai lapeliai):

2 Pavyzdys

NEMOKAMA PIRMINĖ TEISINĖ PAGALBA	Nemokama teisinė konsultacija
VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE 234kabinete	R. Kazlauskienės kontora
Pirmadieniais – Ketvirtadieniais 8:00-12:00 ir 13:00-17:00 val.	Savanorių pr. 14-2, Kaunas
Pentadieniais 8:00-12:00 ir 13:00-15:45 val.	Tel. 20 79 69, 42 37 82
Asmuo turi pateikti asmens dokumentą ir įrodymą apie Vilniaus mieste deklaruotą gyvenamąją vietą	
Asmenys registruojami tel. 211 2744 (arba 234 ir 240 kab.)	

Atkreipiame dėmesį į tai, kad Vilniaus miesto savivaldybės teikiamame lapelyje nurodyta, jog asmuo turi pateikti dokumentą, įrodantį jo gyvenamąją vietą, nors audito metu nustatyta, kad tokių duomenų pristatyti nereikalaujama, nes savivaldybė sudariusi sutartį su Gyventojų registro tarnyba dėl šių duomenų teikimo, tačiau pareiškėjas, gavęs tokį lapelį, būna suklaidintas ir dažnai pasirūpina dokumentu, įrodančiu jo gyvenamąją vietą, dar prieš paslaugos gavimą.

- Alytaus miesto savivaldybėje ant teikiančio PTP advokato kontoros durų pateikta nepakankamai aiški informacija (žr. 4 pav.).

Viršutiniame teikiamos informacijos lape nurodomas gyventojų priėmimo laikas, kas nebuvo nurodyta savivaldybės interneto tinklalapyje ir pačioje savivaldybėje. Be to, čia nurodoma, kad teiks valstybinę teisinę pagalbą, bet nepaaiškinama kokią ir nenurodoma, kad tai nemokama paslauga. Kitame informacijos lape skelbiama, kad tai mokamos advokato konsultacijos, išskyrus teikiamas pagal Valstybės teisinės pagalbos įstatymą. Informacijoje nurodyta, kad iš anksto reikia registruotis tik mobiliuoju telefonu. Toks informacijos pateikimo būdas klaidina asmenis, kurie mažai arba nieko nežino apie PTP.

Nepakankamai išsami informacija apie PTP ir jos teikimo sąlygas riboja galimybę gyventojams naudotis šia nemokamai teikiama paslauga.

Daugumoje savivaldybių informacija apie PTP teikimą turėtų būti išsamesnė ir pateikta patogesne ir visiems prieinama forma.

4 pav.

Šaltinis – advokato kontora

Pirminės teisinės pagalbos teikimo organizavimas

Organizuoti PTP teikimą savivaldybėse pavedama savivaldybių administracijos struktūriniais padaliniais. Audito metu nustatyta, kad audituotų savivaldybių administracijos valstybės tarnautojų ar darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kurie organizuoja ar teikia PTP, pareigybių aprašymuose ir atitinkamo padalinio nuostatuose nėra aiškiai apibrėžtos PTP organizavimo ir (ar) teikimo funkcijos, o Alytaus ir Klaipėdos miesto savivaldybių darbuotojų, atliekančių PTP organizavimo funkcijas, pareigybių aprašymuose šios funkcijos neįrašytos.

Paskirtų atlikti funkcijų neapibrėžtumai didina riziką, kad jos nebus gerai atliktos.

Pažymėtina, kad nė vienoje iš audituotų savivaldybių, nė vienam iš darbuotojų nepavestos PTP teikimo kontrolės funkcijos. Nustatyta, kad savivaldybės neturi atskirų tvarkų, reglamentuojančių PTP organizavimą ir teikimą, ar šių funkcijų aprašymų.

Audituose savivaldybėse, kuriose PTP teikia advokatai, nevykdoma arba nepakankamai vykdoma PTP teikimo kontrolė. Alytaus miesto savivaldybės sudarytoje su advokatu, teikiančiu PTP, sutartyje numatyta, kad advokatas turi teikti savivaldybės administracijos Buhalterijos ar Juridinės tarnybos darbuotojams PTP apskaitos žurnalą, kuriame turi šie pasirašyti, tačiau audito metu nustatyta, kad jis nebuvo tikrinamas, nes kaip aiškino darbuotojai, jų pareigybių aprašymuose neįrašytos šios funkcijos. Kėdainių rajono savivaldybėje vienintelė kontrolės priemonė yra ta, kad suderinamas išduotų siuntimų PTP gauti kiekis su advokato pildomu PTP gavėjų registracijos žurnalu. Kauno miesto savivaldybė, kaip ir numatyta su advokatu sudarytoje sutartyje, gauna iš advokatų kontoros PTP gavėjų registracijos žurnalų kopijas, ir, pagal darbuotojų paaiškinimus, sutikrina juos su pateiktomis advokatų sąskaitomis už suteiktas PTP paslaugas. Klaipėdos miesto savivaldybėje netikrinamos PTP teikimo trukmės pratęsimo priežastys. Visose audituotose šešiose savivaldybėse nebuvo kontroliuojama PTP teikimo trukmė ir kiek kartų tuo pačiu klausimu asmenims buvo teikiama PTP.

Dėl to, kad aiškiai nenurodytos funkcijos ir nepaskirti konkretūs asmenys, turintys kontroliuoti PTP teikimą, savivaldybėse neatliekama viena iš pagrindinių funkcijų – kontrolė, kuri padėtų užtikrinti PTP teikimo efektyvumą ir ekonomiškumą.

Audito metu nustatyta, kad nė viena savivaldybė vietos gyventojams nėra sudariusi galimybės kreiptis dėl PTP paslaugų pasibaigus nustatytam darbo laikui. Pagal Viešojo administravimo įstatymo reikalavimus, savivaldybių institucijos PTP teikti turėtų numatyti ne mažiau kaip dvi papildomas priėmimo valandas per savaitę pasibaigus nustatytam darbo laikui. Savivaldybės, organizuodamos PTP teikimą, privalo laikytis šio įstatymo reikalavimų ir turėtų atsižvelgti į tai, kad gyventojams būtų patogus šios paslaugos teikimo laikas, įėjimas į patalpas būtų pritaikytas neįgaliems ir pagyvenusiems asmenims, matomoje vietoje būtų įrengtas stendas

(rodyklė) apie šios paslaugos teikimą, informacija apie jos teikimą būtų aiški bei išsami, patalpose, kuriose teikiamos paslaugos, būtų sąlygos konfidencialiam pokalbiui.

Savivaldybės, siekdamos pagerinti asmenų aptarnavimo kokybę turėtų atlikti apklausas apie paslaugų teikimą. Nustatyta, kad savivaldybių institucijos apie šių paslaugų teikimą apklausų neatliko ir netaikė kitų informacijos rinkimo būdų.

1.1.2. Valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybėms kaip speciali tikslinė dotacija pirminei teisinei pagalbai teikti, poreikio nustatymas ir lėšų panaudojimas

Lėšos iš valstybės biudžeto PTP teikti 2005–2006 metams buvo skiriamos vadovaujantis finansų ministro patvirtinta metodika¹ pagal savivaldybės teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičių, užtikrinant galimybę įsteigti vieną valstybės tarnautojo pareigybę. Pagal šią metodiką buvo apskaičiuota ir 2005 ir 2006 metais savivaldybėms skirta po 2 624 tūkst. Lt.

Pagal Teisingumo ministerijos 2005 m. Pirminės teisinės pagalbos organizavimo ir teikimo ataskaitą savivaldybės per 2005 m. PTP panaudojo 1 738,5 tūkst. Lt, arba 66,25 proc. visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti. Audito metu nustatyta, kad Teisingumo ministerijos 2005 m. pirminės teisinės pagalbos organizavimo ir teikimo ataskaitos duomenys netikslūs. Pagal savivaldybių mums pateiktus duomenis (finansinės atskaitomybės forma 2) tikslinės dotacijos lėšų valstybinei pirminės teisinės pagalbos funkcijai atlikti 2005 m. panaudota 1 637,8 tūkst. Lt arba 62,4 proc. visos skirtos dotacijos, tai yra **100,7 tūkst. Lt (3,9 proc.) mažiau**, negu nurodyta Teisingumo ministerijos ataskaitoje (žr. 3 pavyzdį).

3 pavyzdys

Teisingumo ministerijos apibendrintoje 2005 m. savivaldybių veiklos, organizuojant ir teikiant PTP, ataskaitoje nurodyta, kad Pirminei teisinei pagalbai Prienų rajono savivaldybė 2005 m. panaudojo 24,5 tūkst. Lt, Rietavo savivaldybė – 30,0 tūkst. Lt, Klaipėdos rajono savivaldybė – 30,0 tūkst. Lt, tuo tarpu pagal savivaldybių finansinės atskaitomybės duomenis šios savivaldybės skirtos tikslinės dotacijos PTP panaudojo atitinkamai 9,2 tūkst. Lt, 20,3 tūkst. Lt ir 7,5 tūkst. Lt.

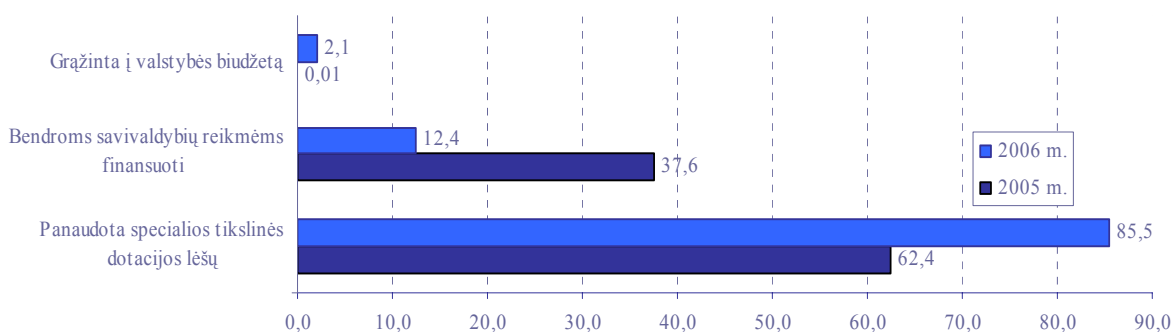
Teisingumo ministerija, 2006 m. metinėje ataskaitoje apie Pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą nurodo, kad per 2006 metus savivaldybės PTP panaudojo 2 243,1 tūkst. Lt (85,3 proc.) visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti. Nustatyta, kad ir 2006 m. ataskaitoje nurodyti duomenys taip pat yra netikslūs. Ministerija, nurodydama specialios tikslinės dotacijos panaudojimą šalies mastu, įtraukė 33,3 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto lėšų, panaudotų šiai funkcijai atlikti, (iš jų Kauno m. – 27 tūkst. Lt, Ignalinos – 5,2 tūkst. Lt, Joniškio – 0,1 tūkst. Lt, Molėtų – 0,026 tūkst. Lt ir Druskininkų – 0,9 tūkst. Lt) ir neįtraukė Neringos savivaldybės panaudotų 30 tūkst. Lt specialios tikslinės dotacijos lėšų. Be to, padaryta aritmetinė klaida, vietoj

¹ Finansų ministro 2004 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1K-268 „Dėl valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“.

2 243,1 tūkst. Lt, turėjo būti 2 247,3 tūkst. Lt. Įvertinę tai, nustatėme, kad 2006 m. specialios tikslinės dotacijos lėšų panaudota 2 244,0 tūkst. Lt (85,5 proc.).

Nepanaudotą PTP funkcijai atlikti skirtų lėšų dalį 2005 m. – 985,9 tūkst. Lt (37,5 proc.), o 2006 m. – 323,9 tūkst. Lt (12,4 proc.) savivaldybės perskirstė ir panaudojo bendroms savivaldybių reikmėms, nesusijusioms su PTP teikimu, finansuoti. Į valstybės biudžetą, Teisingumo ministerijos duomenimis, 2005 m buvo gražinta 0,2 tūkst. Lt (0,01 proc.), o 2006 m. – 56,0 tūkst. Lt (2,1 proc.) nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų (žr. 5 pav.). Perskirstytos lėšos praranda tikslinę paskirtį, nustatytą Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme, todėl jos negražinamos į valstybės biudžetą.

5 pav. Valstybės biudžeto lėšų, skirtų kaip speciali tikslinė dotacija, pirminei teisei pagalbai panaudojimas (proc.)

Šaltinis – savivaldybių veiklos ataskaitos

Savivaldybės valstybės biudžeto lėšų, skirtų kaip speciali tikslinė dotacija PTP teikti 2005 m. panaudojo 1 637,8 tūkst. Lt (62,4 proc.), o 2006 metais – 2 244,0 tūkst. Lt (85,5 proc.). 2005 m. – 985,9 tūkst. Lt (37,6 proc.), o 2006 m. – 323,9 tūkst. Lt (12,4 proc.) nepanaudotų tikslinės dotacijos PTP teikti lėšų buvo perskirstyta ir panaudota bendroms savivaldybių reikmėms, nesusijusioms su PTP teikimu finansuoti. Tik nedidelė nepanaudotų lėšų dalis gražinta į valstybės biudžetą.

Teisingumo ministerija nepakankamai analizavo lėšų poreikio pagrįstumą ir nesiėmė priemonių, kad skirtos lėšos būtų patikslintos, atsižvelgiant į jų faktinį panaudojimą.

Audito metu analizavome, specialios tikslinės dotacijos lėšų 2006 m. panaudojimą. (žr. 6 pav.).

Didžiausią išlaidų dalį savivaldybėse, teikiant PTP, sudaro išlaidos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms. Atsižvelgdami į tai, kad Širvintų rajono savivaldybėje nustatėme netaupų darbo užmokesčiui valstybės biudžeto lėšų panaudojimą (žr. 1.1.1. skyrelyje), ir įvertinę gana didelius paslaugos teikimo kaštus kai kuriose savivaldybėse, manome, kad ir kitose savivaldybėse, kur PTP teikia savivaldybių administracijos darbuotojai, yra rizika, kad darbo užmokestis iš PTP skirtos tikslinės dotacijos lėšų gali būti mokamas už funkcijas, kurios nesusijusios su PTP teikimu.

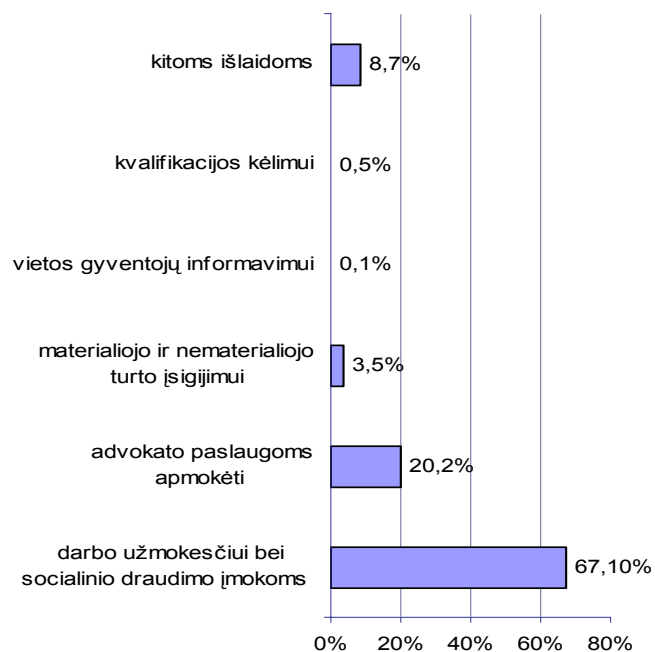
Savivaldybėse, kuriose PTP teikia advokatai, pagal su savivaldybėmis pasirašytas sutartis, mokama netaupiai dėl sutartyse numatytų apmokėjimo sąlygų ir dėl to, kad nepakankamai arba visai nekontroliuojamos advokatų teikiamos paslaugos (žr. 1.1.1 skyrelyje).

Vietos gyventojams informuoti panaudota santykinai maža lėšų suma rodo, kad visuomenės informavimui savivaldybės per mažai skiria dėmesio. Tai patvirtina ir mūsų atlikta analizė (žr. 1.1.1. skyrelyje).

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis tik 19 savivaldybių 2006 metais skyrė lėšų darbuotojų, teikiančių PTP, kvalifikacijai kelti. Audito metu savivaldybių institucijos pateikė informaciją, kad Teisingumo ministerija, bendradarbiaudama su Lietuvos savivaldybių asociacija, tik 2005 metais organizavo regioninius savivaldybių atstovų mokymus.

Savivaldybės labai skirtingas lėšų sumas panaudoja kitoms išlaidoms (žr. 3 priedą). Kitoms išlaidoms panaudota lėšų suma savivaldybėse skiriasi daugiau negu 50 kartų. Didžiausias lėšų, panaudotų kitoms išlaidoms, procentas nuo visos panaudotos PTP teikti lėšų sumos 2006 m. buvo: Pagėgių savivaldybėje – 55 proc.; keturiose (Šilutės, Mažeikių, Kauno r., Palangos) savivaldybėse – nuo 30 iki 40 proc.; penkiose (Šiaulių m., Lazdijų, Panevėžio m., Varėnos, Šakių) savivaldybėse – nuo 20 iki 30 proc. Audito metu nustatyta, kad Pagėgių savivaldybės kitų išlaidų sumoje nurodytos išlaidos, kurias patyrė apmokėdami advokatui už jo teiktas savivaldybei kitas paslaugas.

6 pav. Specialios tikslinės dotacijos lėšų 2006 m. panaudojimas (proc.)

Pažymėtina, kad savivaldybės, teikdamos Teisingumo ministerijai metines veiklos apie PTP organizavimą ir teikimą ataskaitas, nedetalizuoja kitų išlaidų, todėl ministerija neturi informacijos apie jų panaudojimą.

Dėl nepakankamai reglamentuotos tikslinės dotacijos lėšų naudojimo tvarkos atskirose savivaldybėse kitoms išlaidoms panaudota tikslinės dotacijos lėšų suma skiriasi daugiau negu 50 kartų.

Igyvendindamas Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano² 13.1.2 punktą, teisingumo ministras patvirtino Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodiką³, kuri pakeitė iki tol galiojusią Finansų ministerijos patvirtintą metodiką. Vadovaujantis teisingumo ministro patvirtinta metodika buvo apskaičiuotas lėšų poreikis ir 2007 metams buvo skirtos lėšos savivaldybėms. Pagal šią metodiką bendra visoms savivaldybėms skiriama lėšų suma liko ta pati – 2 624 tūkst. Lt., kaip ir ankstesniais metais, nors 2005 metais savivaldybių institucijos panaudojo tik 62,4 proc. skirtos dotacijos sumos, o 2006 metais – 85,5 proc. Lyginant su ankstesne metodika, nepasikeitė lėšų paskirstymas tarp atskirų savivaldybių. Apie 25 proc. skirtos bendros sumos – 692 tūkst. Lt – paskirstoma savivaldybėms pagal asmenų, kuriems buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, skaičių. Kita skiriamos lėšų sumos dalis – apie 75 proc., padalijama savivaldybėms kaip bazinė suma, atsižvelgiant į savivaldybės teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičių: iki 100 tūkst. gyventojų – 28 tūkst. Lt, nuo 100 tūkst. iki 200 tūkst. gyventojų – 56 tūkst. Lt, daugiau kaip 200 tūkst. gyventojų – 112 tūkst. Lt. Atkreipėme dėmesį, kad daugumoje savivaldybių gyvena iki 100 tūkst. gyventojų, todėl šiai funkcijai atlikti joms skiriama vienodo dydžio bazinė suma, t.y. 28 tūkst. Lt, nors gyventojų skaičius kai kuriose savivaldybėse skiriasi daugiau kaip 30 kartų: pvz., Neringos savivaldybėje – apie 3 tūkst., o Vilniaus r. – 93 tūkst. gyventojų.

Audito metu, teisingumo ministras patvirtino⁴ Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo naują metodiką, kurioje bazinė lėšų suma, skirstoma savivaldybėms pagal jų teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičių, buvo sumažinta nuo 75 iki 69 proc. ir nuo 25 iki 31 proc. padidinta lėšų suma, kuri bus skiriama, įvertinus suteiktų PTP skaičių (rezultatą). Mūsų nuomone, skaičiuojant lėšų poreikį ir ateityje bus per mažai įvertinamas PTP teikimo rezultatyvumas, o pagrindinė lėšų suma bus skiriama PTP teikimo procesui, o ne rezultatams finansuoti. Be to, 55 savivaldybėms (kuriose gyventojų skaičius nuo 10 tūkst. iki 150 tūkst.) bus skiriama vienoda bazinė lėšų suma 28 tūkst. Lt., nors kai kuriose iš šių savivaldybių gyventojų

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. vasario 24 d. nutarimas Nr.193 „Dėl Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projekto rengimo plano patvirtinimo“.

³ Teisingumo ministro 2006 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. 1R-197 „Dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“.

⁴ Teisingumo ministro 2007 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. 1R- 239 „Dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“.

skaičius skiriasi daugiau kaip 12 kartų: pvz., Rietavo savivaldybėje apie 10 tūkst., o Šiaulių – 130 tūkst. gyventojų.

Nustatant lėšų poreikį ir ateityje bus per mažai įvertinamas PTP teikimo rezultatyvumas, o pagrindinė lėšų suma bus skiriama PTP teikimo procesui, o ne rezultatams finansuoti todėl tai neskatins savivaldybių ieškoti pačių efektyviausių šios funkcijos įgyvendinimo būdų.

1.2. Teisingumo ministerijos veikla pirminės teisinės pagalbos teikimo srityje

Teisingumo ministerijai Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymu (toliau – Įstatymas), pavesta:

- įgyvendinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos politiką,
- organizuoti ir atlikti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo stebėseną,
- organizuoti mokymus, susijusius su teisinės pagalbos teikimu,
- teikti Vyriausybei su valstybės garantuojama teisine pagalba susijusių aktų projektus,
- kontroliuoti minėto įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą,
- teikti rekomendacijas, kad būtų užtikrintas vienodas šio įstatymo taikymas, ir atlikti kitas įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

Funkcijas, susijusias su šių priemonių įgyvendinimu, Teisingumo ministerijoje atlieka Teisinių institucijų departamento direktorius ir šio departamento trys vyriausieji specialistai. Atkreipėme dėmesį, kad nė vieno iš minėtų darbuotojų, pareigybių aprašyme, nėra nurodyta įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimo kontrolės funkcija.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo stebėseną

Teisingumo ministerija teigia, kad „...pirminės teisinės pagalbos stebėseną vykdoma pagal savivaldybių institucijų teikiamas veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas. Teisingumo ministras, vykdydamas Įstatymo 8 str. 3 d. nuostatas, patvirtino savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant PTP ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai, taisyklės⁵ (toliau – Taisyklės), kuriose nustatyti reikalavimai metinėms ataskaitoms apie šią savivaldybių institucijų veiklą.

Pagal Taisyklių reikalavimus, savivaldybės pateikia statistinio pobūdžio informaciją apie PTP teikimą, kurią Teisingumo ministerija apibendrina ir parengia bendrą ataskaitą apie Pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą. Mūsų nuomone, ministerijai pateikiama informacija nėra

⁵ Teisingumo ministro 2005 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. 1 R – 217 „Dėl savivaldybių institucijų veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai taisyklių patvirtinimo“

pakankamai išsami ir informatyvi. Pavyzdžiui, savivaldybės ataskaitose nurodo, kad dalis skirtų lėšų buvo panaudota kitoms išlaidoms, tačiau jų nedetalizuoja, todėl ministerija neturi informacijos, kam jos buvo panaudotos. Kaip minėta, kitoms išlaidoms panaudota lėšų suma atskirose savivaldybėse skiriasi daugiau nei 50 kartų (plačiau – 1.1.2. skyrelyje), tačiau ministerija, neturėdama informacijos, kam jos buvo naudojamos, neturi galimybės tobulinti lėšų poreikio nustatymo tvarkos. Be to, Teisingumo ministerija netikrina, ar pateikta informacija teisinga, ir nepakankamai ją analizuoja. Pavyzdžiui, nebuvo analizuota, kodėl savivaldybės pasirinko vieną ar kitą PTP teikimo būdą, kodėl apie 30 kartų skiriasi PTP teikimo kaštai atskirose savivaldybėse ir kt. Audito metu buvo nustatyta atveju, kai savivaldybės Teisingumo ministerijai pateikė netikslius duomenis: Šiaulių ir Pagėgių savivaldybės nurodė ne visus subjektus, teikiančius PTP; Klaipėdos m. savivaldybė nurodė netikslų pareiškėjų skaičių, kuriems buvo pratęsta PTP teikimo trukmė, kelios savivaldybės nurodė PTP teikti panaudotas didesnes lėšų sumas, negu iš tikrųjų panaudojo (plačiau – 1.1.2. skyrelyje). Teisingumo ministerija nėra numačiusi priemonių savivaldybių pateikiamų duomenų teisingumui užtikrinti. Dėl nurodytų priežasčių Teisingumo ministerija neturi visos ir patikimos informacijos apie pirminės teisinės pagalbos teikimą, o jos parengtos metinės ataskaitos apie Pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą šalies mastu neatspindi tikrosios padėties ir yra nepakankamai reprezentatyvios. Viena iš priemonių, užtikrinančių pateikiamų finansinių duomenų teisingumą, – savivaldybių veiklos ataskaitas apie PTP organizavimą ir teikimą turėtų pasirašyti ne tik savivaldybių administracijos direktoriai, bet ir finansus tvarkančių padalinių vadovai.

Mūsų manymu, tai, kad Teisingumo ministerija neturi pakankamos ir tikslios informacijos apie valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos – PTP teikimą – vykdymą, riboja jos galimybę racionaliau planuoti valstybės biudžeto lėšas, tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius PTP teikimą ir skleisti geros praktikos pavyzdžius bei teikti konkretesnes rekomendacijas savivaldybėms.

Siekiant užtikrinti Teisingumo ministerijai pavestų funkcijų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje įgyvendinimą, sudaroma Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinavimo taryba (toliau – Koordinavimo taryba). Koordinavimo taryba yra kolegiali patariamoji visuomeniniais pagrindais veikianti institucija, kuri, atlikdama jai pavestas funkcijas, turi teikti pasiūlymus Teisingumo ministerijai ir kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos politikos įgyvendinimo ir tobulinimo, analizuoti savivaldybių institucijų veiklos apie PTP organizavimą ir teikimą ataskaitas, teikti pasiūlymus dėl PTP teikimo, dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybės garantuojamai teisinei pagalbai teikti ir dėl efektyvaus jų naudojimo. Nuo 2005 m. birželio 15 d., kai buvo sudaryta Koordinavimo taryba, iki 2007 m. gegužės mėn. įvyko penki posėdžiai. Esminių pastabų ir pasiūlymų, svarstant 2005 m. ir

2006 m. savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant PTP ataskaitas, Koordinavimo taryba neteikė. Teisingumo ministerija, Koordinavimo tarybai pritariant, atskiroms savivaldybėms siuntė raštus, kuriuose daugiausiai nurodė bendro pobūdžio rekomendacijas. Koordinavimo tarybos posėdžių protokoluose neužfiksuota, kad taryba būtų svarsčiusi valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybės garantuojamai teisinei pagalbai teikti ir efektyvaus jų naudojimo klausimus ar teikusi siūlymus savivaldybių institucijoms.

Teisingumo ministerija neturi išsamios ir patikimos informacijos apie pirminės teisinės pagalbos teikimą, o jos parengtos metinės ataskaitos apie Pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą šalies mastu neatspindi tikrosios padėties ir yra nepakankamai reprezentatyvios.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimo kontrolė

Pagal Įstatymo 3 str., valstybės garantuojama teisinė pagalba turi būti teikiama vadovaujantis kokybės, efektyvumo ir ekonomiškumo principais.

Audito metu nustatyti ir mūsų ataskaitoje nurodyti PTP teikimo organizavimo trūkumai ir netaupaus valstybės biudžeto lėšų, skirtų PTP teikti, atvejai rodo, kad ne visose savivaldybėse PTP teikiama vadovaujantis Įstatyme nurodytais principais. Valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo valstybės savivaldybėms perduotai PTP funkcijai atlikti tvarką ir šių lėšų naudojimo paskirtį reglamentuoja Teisingumo ministerijos patvirtinta Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika. Savivaldybių atsiskaitymo už valstybinės (savivaldybėms perduotos) pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijų atlikimą tvarką nustato Savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą, ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai taisyklės. Mūsų nuomone, tai, kad šiuose dokumentuose nepakankamai reglamentuotas lėšų panaudojimas, atsiskaitymas ir atsakomybė, sudaro prielaidas savivaldybėms nepakankamai efektyviai ir ekonomiškai atlikti pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijas. Teisingumo ministerija abejoja „ar Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta Teisingumo ministerijos funkcija valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje kontroliuoti šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą apima ir vietos savivaldos viešojo administravimo subjektų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo bei valstybės biudžeto lėšų panaudojimo kontrolę“. Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme Teisingumo ministerijai priskirta funkcija kontroliuoti šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą. Taip pat Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 straipsnio 3 p. savivaldybės įpareigotos atsiskaityti atitinkamoms valstybinės (perduotas savivaldybėms) funkcijas kurujančioms

institucijoms už šių funkcijų atlikimą šių institucijų nustatyta tvarka. Siūlytume Teisingumo ministerijai įvertinti ataskaitoje nurodytus trūkumus ir parengti įstatyme nurodytą atsiskaitymo tvarką, kuri užtikrintų efektyvų valstybinės (perduotos savivaldybėms) PTP teikimo funkcijos atlikimą ir veiksmingą kontrolę.

Mūsų nuomone, įvertinus tai, kad Įstatymo 6 str. Vyriausybei pavesta nustatyti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos politiką, Teisingumo ministerija turėtų teikti Vyriausybei Pirminės teisinės pagalbos organizavimo ir teikimo metines ataskaitas.

Teisingumo ministerija nepakankamai veiksmingai koordinavo ir kontroliavo valstybės savivaldybėms deleguotos funkcijos vykdymą ir neteikė apibendrintos informacijos Vyriausybei. Tai didina riziką, kad ir ateityje PTP gali būti teikiama ne pačiu efektyviausiu būdu ir valstybės biudžeto lėšos naudojamos netaupiai.

Teisingumo ministerijos vykdoma Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo programa

Šia programa įgyvendinamas vienas iš Teisingumo ministerijos strateginių tikslų – užtikrinti efektyvų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemos funkcionavimą, sudaryti lygias galimybes asmenims, nepaisant jų tautybės, lyties, įsitikinimų, ginti savo teises ir teisėtus interesus. Programos uždavinys yra užtikrinti efektyvų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo organizavimą, teisinės pagalbos teikimo kontrolę, didinti visuomenės informuotumą apie valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas.

Šios programos lėšos nebuvo naudojamos Valstybės garantuojamai pirminei teisei pagalbai.

Pažymėtina, kad pagal šios programos tikslą ir uždavinius, lėšos, skirtos šiai programai vykdyti, turėtų būti naudojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo kontrolei vykdyti.

Mokymų, susijusių su pirminės teisinės pagalbos teikimu, organizavimas

Teisingumo ministerijai Įstatymo 7 str. 1 d. 4 p. yra priskirta funkcija organizuoti mokymus, susijusius su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu.

Nustatyta, kad Teisingumo ministerija neanalizuoja, ar savivaldybėse yra poreikis darbuotojams, teikiantiems PTP, gilinti žinias šioje srityje. Teisingumo ministerijos mokymo planuose nenumatytos priemonės savivaldybių atstovų kvalifikacijai kelti PTP srityje. Teisingumo ministro patvirtintoje PTP teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikoje nėra atskirai nurodyta, kad savivaldybės planuotų išlaidas kvalifikacijai kelti. Be to, ministerija nė vienais metais neskyrė mokymams lėšų ir iš vykdomos Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo programos. Mūsų manymu, atsižvelgiant į nustatytus PTP teikimo organizavimo trūkumus,

mokymai savivaldybėse reikalingi tiems, kurie organizuoja PTP teikimą. Tai galėtų būti seminarai, diskusijos, geros praktikos pavyzdžių pateikimas ir pan., kuriems nereikėtų daug lėšų.

2. Civilinės būklės aktų registravimas

Civilinės būklės aktų įrašų įrašymo CMS ir seniūnijose teisėtumo priežiūrą Teisingumo ministerijoje, pagal Teisinių institucijų departamento nuostatus ir pareigybių aprašymus audituojamu laikotarpiu atliko šio departamento direktorius, direktoriaus pavaduotoja (nuo 2006 m. spalio 5 d.) ir vyriausiasis specialistas. CMS vadovų išvadas dėl asmens vardo, pavardės ar tautybės pakeitimo pavesta⁶ tvirtinti Teisingumo ministerijos sekretoriui.

Teisingumo ministerija rengia ir tvirtina:

- Civilinės metrikacijos taisyklės;
- Asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklės;
- Prašymo įregistruoti santuoką; prašymo pakeisti vardą, pavardę, tautybę; išvados dėl vardo, pavardės, tautybės pakeitimo; prašymo ištaisyti, papildyti civilinės būklės akto įrašą formas;
- Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų apskaičiavimo metodiką.

Teisingumo ministerija, vykdydama jai pavestas funkcijas, turi nuolat stebėti pasikeitimus, susijusius su civilinės būklės aktų registravimu ir civilinės metrikacijos įstaigų veikla, ir atitinkamai atlikti išvardytų teisės aktų pakeitimus.

Civilinės metrikacijos taisyklės

Civilinės metrikacijos taisyklės⁷ (toliau – Taisyklės) reglamentuoja civilinės būklės aktų registravimo ir įtraukimo į apskaitą civilinės metrikacijos įstaigose bei mirties registravimo seniūnijose tvarką. Taisyklėse nustatytos civilinės būklės aktų registravimo procedūros ir jų atlikimo terminai. 2002 m. sausio 17 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. IX-711 patvirtintos Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos 13 priemonėje nurodyta, kad Teisingumo ministerijai buvo pavesta iki 2006 m. II ketvirčio išanalizuoti civilinės būklės aktų registravimo procedūrų trukmę bei išdavimo tvarką ir atitinkamai pakeisti Civilinės metrikacijos taisyklės. Audito metu ministerija nepateikė dokumentų, patvirtinančių, kad ji būtų atlikusi galimų korupcijos apraiškų, teikiant civilinės metrikacijos paslaugas, analizę. Naujos

⁶ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2000-08-18 įsakymas Nr.176 „Dėl civilinės metrikacijos įstaigų vadovų išvadų dėl vardo, pavardės, tautybės pakeitimo tvirtinimo“.

⁷ Teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160 „Dėl civilinės metrikacijos taisyklių patvirtinimo“, patvirtintos taisyklės pakeitė 2001 m. birželio 29 d. įsakymu Nr.129 “Dėl civilinės metrikacijos taisyklių patvirtinimo” patvirtintas taisyklės.

Taisyklės buvo patvirtintos, tačiau jose nurodyti civilinės būklės aktų registravimo procedūrų terminai liko nepakitę, iš esmės nepakeista ir registravimo tvarka.

Atkreipėme dėmesį, kad pagal Taisyklės, registruojant civilinės būklės aktus, gyventojai, kurių asmens tapatybės dokumente nėra pažymėta jų gyvenamoji vieta, turi pateikti gyvenamosios vietos deklaravimo pažymą, arba pažymą apie įtraukimą į gyvenamosios vietos neturinčiųjų asmenų sąrašą, nors pagal CK 3.284 str. asmuo turi pateikti tik asmens tapatybę įrodantį dokumentą. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁸ patvirtintame Piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos aprašo 20.1 d. nurodyta, kad iš asmens negalima reikalauti papildomos informacijos, kurią institucija gali gauti tarnybinės pagalbos tvarka, nustatyta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme. Pažymas apie asmenų gyvenamąją vietą CMS gali gauti iš Gyventojų registro. Vienas iš tarnybinės pagalbos teikimo ypatumų, numatytų Viešojo administravimo įstatymo 40 str. 4 d. yra tas, kad vieno viešojo administravimo subjekto tarnybinė pagalba kitam viešojo administravimo subjektui teikiama nemokamai. Tuo tarpu gyventojai už pažymą, gaunamas iš Gyventojų registro, turi mokėti Vyriausybės nustatytą mokestį.

Taisyklėse numatytas reikalavimas, kad civilinės būklės akto įrašus papildomai tvirtintų savo parašu CMS vadovas (vadovo pavaduotojas) ar seniūnas, nors CK 3.285 str. nustatyta, kad juos turi pasirašyti tik aktą surašęs pareigūnas. Audito metu nustatyta, kad daugumoje savivaldybių civilinės būklės aktus surašo ne valstybės tarnautojai, o darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Pvz., Vilniaus miesto CMS civilinės būklės aktus registruoja 23 darbuotojai, iš jų du valstybės tarnautojai, kurie tvirtina kitų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, visus surašytus civilinės būklės aktus. Mūsų nuomone, šios taisyklių nuostatos sudaro prielaidas biurokratizmui, todėl iš taisyklių turėtų būti išbrauktos.

Viešųjų paslaugų teikimo vietose susidarančios eilės, informacijos apie teikiamas paslaugas stoka, prašymų nagrinėjimo vilkinimas, nepagrįstų terminų procedūrai atlikti nustatymas ir pan. – tai prielaidos korupcijai atsirasti. Šios prielaidos įvardytos Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programoje.⁹ Audito metu nustatyta, kad kai kurie nustatyti procedūrų atlikimo terminai galėtų būti trumpesni. Pavyzdžiui, Teisingumo ministro patvirtintose Asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklėse¹⁰ nurodytas pakeitimo procedūros atlikimo terminas yra 3 mėnesiai ir prireikus Teisingumo ministerija šį terminą gali pratęsti iki 6 mėnesių. Įvertinus tai, kad asmuo, pateikdamas prašymą dėl vardo, pavardės ar tautybės pakeitimo, kartu su juo privalo

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. 1491 „Dėl piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo viešojo administravimo ir kitose institucijose pavyzdinės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. IX-711 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programos patvirtinimo“.

¹⁰ Teisingumo ministro 2001 m. birželio 20 d. įsakymas Nr.111 „Dėl asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklių patvirtinimo“.

pateikti dokumento, kuriame atliekamas keitimas, originalą, todėl gana ilgas procedūros terminas gali sukelti jiems nepatogumų. Atsitiktinės atrankos būdu buvo įvertintas šios procedūros atlikimo terminas ir nustatyta, kad procedūra truko vidutiniškai iki 2 mėnesių (žr. 4 priedą).

Teisingumo ministerija informavo, kad numato rengti Civilinės metrikacijos taisyklių ir Asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklių pakeitimus ir papildymus.

Nustatyta, kad daugumos savivaldybių interneto svetainėse bei pačiose savivaldybių buveinėse nepakanka informacijos apie kai kurias CMS teikiamas paslaugas. Pvz., nei vienos savivaldybės interneto svetainėje nėra informacijos apie laisvą (užimtą) laiką santuokoms registruoti. Asmuo, norėdamas gauti tokią informaciją, privalo kreiptis į atitinkamus CMS darbuotojus, nes tokios informacijos taip pat nėra savivaldybių CMS buveinių informaciniuose stenduose.

Audito metu, atsižvelgiant į mūsų siūlymus dėl informacijos apie santuokų registracijos datas, Vilniaus miesto savivaldybės CMS buveinės laukiamajame buvo iškabintas santuokų galimo registravimo grafikas.

Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų apskaičiavimo metodika

2005 ir 2006 m. lėšų poreikis valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti buvo skaičiuojamas vadovaujantis 2004 m. liepos 15 d. finansų ministro įsakymu¹¹ patvirtinta lėšų apskaičiavimo metodika. Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projekto rengimo plano¹² nuostatas, 2006 m. teisingumo ministras patvirtino¹³ Valstybinei (perduotai savivaldybėms) civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti naują lėšų apskaičiavimo metodiką (toliau – Metodika). Metodikoje nurodyta, kad lėšos iš valstybės biudžeto civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti skiriamos:

- darbuotojų darbo užmokesčiui ir įnašams socialiniam draudimui mokėti;
- duomenų perdavimo saugumui užtikrinti;
- prekėms ir paslaugoms pirkti;
- santuokų ir gimimų iškilmingam registravimui užtikrinti.

Pagal Metodiką savivaldybių administracijos turi pateikti Teisingumo ministerijai paraiškas gauti lėšoms iš valstybės biudžeto, tačiau iš jų nereikalaujama pateikti lėšų poreikio pagrindimo.

¹¹ Finansų ministro įsakymas 2004 m. liepos 15 d. Nr. 1K-268 „Dėl valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ (neteko galios nuo 2007 m. sausio 1 d.).

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. vasario 24 d. nutarimas Nr.193 „Dėl Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano patvirtinimo“.

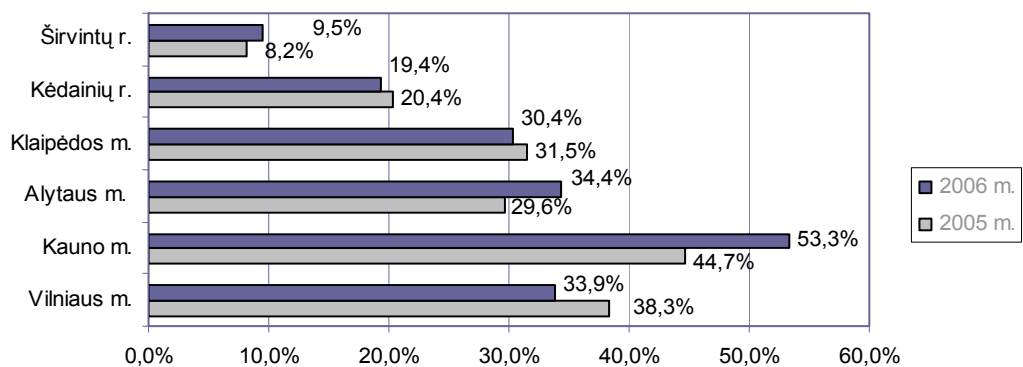
¹³ Teisingumo ministro 2006 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. 1R-186 „Dėl valstybinei (perduotai savivaldybėms) civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“.

Audito metu nustatyta, kad lėšų poreikį 2007 metams civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti, pagal Metodikoje nurodytas išlaidas, savivaldybių administracijos Teisingumo ministerijai pateikė be apskaičiavimų ir pagrindimo, o Kauno miesto savivaldybė nurodė tik bendrą prašomų iš valstybės biudžeto lėšų sumą. Pagal tokias paraiškas Teisingumo ministerija negali įvertinti, ar pateiktas lėšų poreikis yra teisingas ir pagrįstas.

Pagal Metodiką, kiekvienos savivaldybės paraiškoje nurodytą lėšų poreikį Teisingumo ministerija gali sumažinti iki 10 procentų. Lėšų poreikis mažinamas dėl surenkamos už civilinės būklės aktų registravimą valstybės rinkliavos, kuri patenka į savivaldybės biudžetą (iki 2007 m. pagal finansų ministro patvirtintą metodiką buvo numatyta mažinti iki 20 procentų). Informacijos, kiek valstybės rinkliavos už civilinės būklės aktų registravimą kasmet surenkama į savivaldybių biudžetus, Teisingumo ministerija neturi.

Audito metu gavome duomenis apie 2005–2006 m. surinktą valstybės rinkliavą už šios paslaugos teikimą iš šešių savivaldybių. Nustatyta, kad 2005–2006 šiose savivaldybėse surinktos valstybinės rinkliavos dydžiai skiriasi. Miestų savivaldybių institucijos minėtais metais surinko valstybės rinkliavos daugiau, negu po 20 procentų nuo jų teikto bendrojo lėšų poreikio. Kauno miesto savivaldybės 2006 metais surinkta valstybės rinkliava sudarė daugiau negu pusę jos teiktos lėšų poreikio sumos (7 pav.). Tačiau šioms savivaldybėms skiriamos valstybės biudžeto lėšos 2005 m. buvo sumažintos vienodai – 20 proc. nuo savivaldybių teiktose paraiškose nurodyto lėšų poreikio. 2006 m. Kėdainių rajono savivaldybei sumažintas 15 proc., Širvintų rajono savivaldybei – 7 proc., o kitoms – 20 proc.

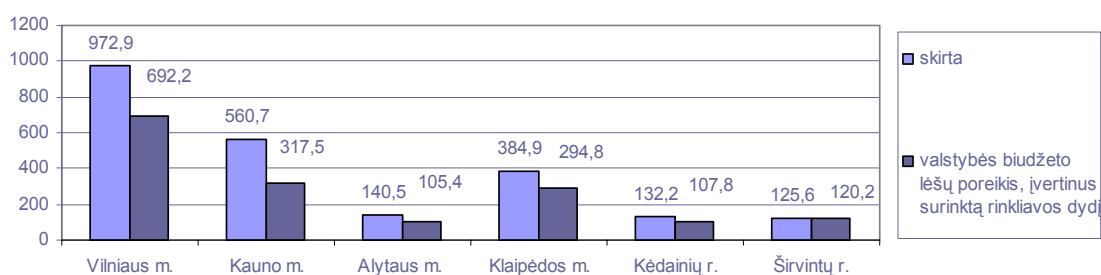
7 pav. Surinko valstybinės rinkliavos 2005–2006 metais nuo teikto bendrojo lėšų poreikio (proc.)

Šaltinis - savivaldybės

Įvertinę minėtų savivaldybių surinktą valstybės rinkliavą, palyginome, kaip keistųsi 2007 m. šioms savivaldybėms skirtų lėšų dydžiai, jei šių savivaldybių 2007 m. pateiktas bendrasis lėšų poreikis būtų mažinamas ne iki 10 procentų, kaip numatyta metodikoje, o 2005–2006 m. jų surinktu vidutiniu valstybės rinkliavos dydžiu (8 pav.).

8 pav. 2007 m. skirtų valstybės biudžeto lėšų ir apskaičiuotų, atsižvelgiant į vidutiniškai surenkamos rinkliavos dydį, lėšų skirtumas (tūkst. Lt)

Šaltinis - Valstybės kontrolė

Pagal atliktus apskaičiavimus matyti, kad bendras skirtų lėšų dydis šioms 6 savivaldybėms sumažėtų 30 proc. (nuo 2 316,8 tūkst. Lt iki 1 637,9 tūkst. Lt, tai yra sumažėtų 678,9 tūkst. Lt).

Mūsų surinkti duomenys akivaizdžiai rodo, kad pagal Metodiką lėšų poreikis valstybės savivaldybei perduotai civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti nustatomas ir lėšos skiriamos nepakankamai įvertinus surenkamos valstybės rinkliavos dydžius.

Valstybės rinkliava už civilinės būklės aktų registravimą, pakeitimą, ištaisymą, papildymą ir civilinės būklės aktų įrašų liudijimų pakartotinį išdavimą, vadovaujantis Rinkliavų įstatymo 16 str., patenka į savivaldybių biudžetus. Pagal Vietos savivaldos įstatymą, savivaldybių biudžeto lėšos naudojamos tik savivaldybių funkcijoms atlikti. Sprendimus dėl lėšų tikslinio panaudojimo priima savivaldybių tarybos. Teisės aktai savivaldybių neįpareigoja surenkamas valstybės rinkliavos, už civilinės būklės aktų registravimą, lėšas panaudoti šiai funkcijai vykdyti.

Ministro patvirtintos Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos nuostatos nesuderintos su Vietos savivaldos įstatymu. Įvertinus tai, kad valstybės rinkliavą savivaldybės gauna už valstybės jai perduotos funkcijos atlikimą, tačiau dauguma jų nenaudoja šiai funkcijai atlikti, mūsų nuomone, turėtų būti patikslintas Rinkliavų įstatymas kad už registravimo paslaugas surenkama valstybės rinkliava patektų į valstybės biudžetą ir atitinkamai pakeista minėta metodika.

Siekdami įvertinti, ar 2005–2006 m. savivaldybės civilinės būklės aktų registravimo funkcijai vykdyti panaudojo visas tam tikslui skirtas valstybės biudžeto lėšas ir kiek savivaldybių šiai funkcijai naudojo savivaldybės biudžeto lėšas (surinktą valstybės rinkliavą), pasirinkome 26 savivaldybes, kurioms skirta valstybės biudžeto lėšų suma šiai funkcijai sudarė daugiau negu 50 proc. nuo bendros visoms savivaldybėms skirtos civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų sumos. Nustatyta, kad:

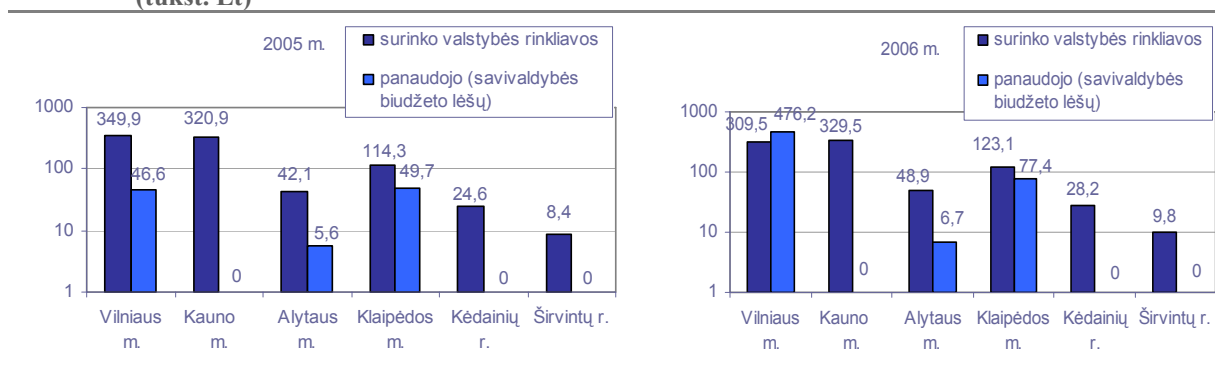
- beveik pusė iš jų (2005 m. – 12, 2006 m. – 11) nepanaudoja visų iš valstybės biudžeto skirtų lėšų civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti, o lėšų likutį,

metų pabaigoje, persikrsto ir panaudoja bendroms savivaldybės reikmėms ir tik mažą jų dalį grąžina į valstybės biudžetą;

- 2005 m. 9 ir 2006 m. 10 savivaldybių valstybės biudžeto lėšų panaudojo daugiau negu buvo skirta civilinės būklės aktų registravimo funkcijai. Savivaldybių tarybos savo sprendimais šiai funkcijai lėšas padidino iš kitoms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų, jas persikrstant;
- savivaldybės biudžeto lėšas 2005 m. ir 2006 m. panaudojo tik 9 savivaldybės (5 priedas).

Šešiose savivaldybėse palyginome 2005 m. ir 2006 m. surinktos už civilinės būklės aktų registravimą valstybės rinkliavos, kuri pateko į savivaldybės biudžetą, ir panaudotų savivaldybės biudžeto lėšų dydžius (žr. 9 pav.).

9 pav. Surinktos ir panaudotos valstybės rinkliavos (savivaldybės biudžeto lėšų) palyginimas (tūkst. Lt)

Šaltinis - Valstybės kontrolė

Matyti, kad šios savivaldybės 2005 m. surinko 860,2 tūkst.Lt valstybės rinkliavos, o panaudojo tik 101,9 tūkst. Lt arba 11,8 proc. 2006 m. surinko 848,9 tūkst. Lt, o panaudojo tik 560,3 tūkst. Lt arba 66 proc. Vilniaus miesto savivaldybėje savivaldybės biudžeto lėšos buvo skirtos ir panaudotos CMS patalpų remontui. Pažymėtina, kad 2005 m. ir 2006 m. valstybės rinkliavos (savivaldybės biudžeto lėšų) civilinės būklės aktų registravimo funkcijai vykdyti visiškai nepanaudojo Kauno miesto, Kėdainių ir Širvintų rajonų savivaldybės.

Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai vykdyti daugumai savivaldybių pakako lėšų skirtų iš valstybės biudžeto kaip tikslinė dotacija, o valstybės rinkliava, kuri pateko į savivaldybės biudžetą, šiai funkcijai atlikti nebuvo naudojama arba, kai kuriose savivaldybėse, panaudota tik iš dalies. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo ministerija turėtų numatyti priemones lėšų poreikio paskaičiavimo pagrįstumui užtikrinti.

Teisingumo ministerija informavo, kad, atsižvelgdama į audito metu gautas pastabas dėl netinkamo surinktos valstybės rinkliavos už civilinės būklės aktų registravimą naudojimo,

patvirtino naują metodiką, pagal kurią apskaičiuota bendra išlaidų civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų suma bus mažinama praėjusiais metais surinkta valstybės rinkliavos suma. Taip pat, kad ministerija jau kreipėsi į savivaldybių administracijų vadovus ir paragino lėšas, civilinės metrikacijos įstaigų surinktas kaip valstybės rinkliavą už civilinės būklės aktų registravimą, panaudoti civilinės metrikacijos funkcijai vykdyti ir civilinės metrikacijos įstaigų darbo sąlygoms gerinti.

Mūsų nuomone, įvertinus anksčiau minėtas Vietos savivaldos įstatymo ir Rinkliavų įstatymo nuostatas, išlieka rizika kad ir ateityje surinkta valstybės rinkliava už civilinės būklės aktų registravimą gali būti naudojama ne šiai funkcijai vykdyti, todėl Teisingumo ministerija turėtų inicijuoti ir teikti Rinkliavų įstatymo 16 str. pataisas.

Valstybės rinkliavos dydžių nustatymas

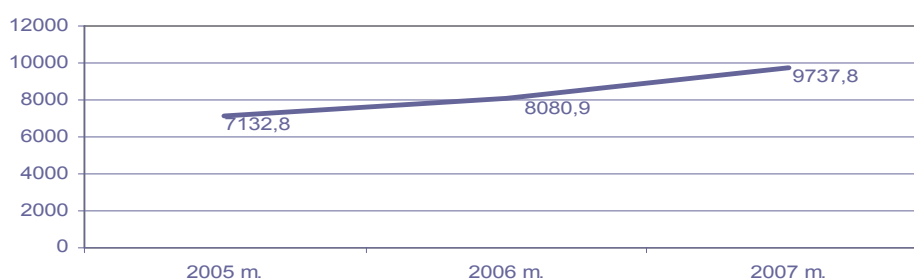
Pagal Rinkliavų įstatymo 5 str., valstybės rinkliavos dydis nustatomas atsižvelgiant į paslaugos suteikimo išlaidas:

- 1) darbui, susijusiam su paslaugos suteikimu, apmokėti;
- 2) juridinę galią turinčio dokumento blankui pagaminti;
- 3) teisės aktų nustatytų reikalavimų įvykdymui patikrinti.

Rinkliavų įstatyme numatyta, kad, kalendoriniams metams pasibaigus, Vyriausybė, atsižvelgdama į faktišką paslaugų teikimo išlaidų padidėjimą ar sumažėjimą, perskaičiuoja ir patikslina valstybės rinkliavos dydžius ir priima nutarimą.

Rinkliavos dydžiai už civilinės būklės aktų registravimą civilinės metrikacijos įstaigose nesikeitė nuo 2002 m. Teisingumo ministerija nekaupė informacijos ir neanalizavo apie konkrečios (pvz., santuokos įregistravimo, ištuokos įregistravimo ir kt.) civilinės būklės aktų registravimo paslaugos suteikimo išlaidas ir nuo 2002 m. neteikė siūlymų Vyriausybei dėl rinkliavų dydžių patikslinimo, nors lėšos, skiriamos iš valstybės biudžeto civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti, kasmet didėjo (žr. 10 pav.).

10 pav. Lėšų civilinės būklės aktų registravimo funkcijai augimas (tūkst.Lt)

Šaltinis - Finansų ministerija

Palyginę 2005 m. ir 2006 m. šešių savivaldybių CMS išlaidas, nustatėme, kad, nesikeičiant darbuotojų skaičiui, išlaidos darbo užmokesčiui padidėjo vidutiniškai 15 proc.: Vilniaus miesto CMS – 9,12 proc., Kauno miesto CMS – 12,53 proc., Klaipėdos miesto CMS – 6,40 proc., Alytaus miesto CMS – 7,75 proc., Kėdainių rajono CMS – 12,42 proc., Širvintų rajono CMS – 43,67 proc. (Širvintų r. savivaldybėje, šiai funkcijai atlikti skirtos lėšos, savivaldybės tarybos sprendimu buvo padidintos 21 tūkst. Lt iš kitoms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų).

Didėjo ir civilinės būklės aktų registravimo liudijimų blankų įsigijimo kainos. Palyginus 2004 m. įsigytų blankų kainas su 2006 m. blankų kainomis, nustatyta, kad santuokos liudijimų blankų įsigijimo kainos padidėjo 1,09 karto, ištuokos liudijimų – 2,9 karto.

Išlaidų didėjimas rodo paslaugos brangimą, todėl, mūsų nuomone, turėtų būti apskaičiuotos civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimo išlaidos ir atitinkamai sprendžiamas klausimas dėl rinkliavos dydžio pakeitimo tikslingumo.

Civilinės metrikacijos įstaigų tarnautojų mokymas

Teisingumo ministerijos nuostatuose numatyta, kad Teisingumo ministerija organizuoja civilinės metrikacijos įstaigų tarnautojų mokymą.

Teisinių institucijų departamentas 2005 m. ir 2006 m. organizavo Respublikinius seminarus-pasitarimus CMS vedėjams ir jų pavaduotojams. Tačiau mokyti civilinės metrikacijos skyrių tarnautojus Teisingumo ministerija nėra numačiusi. Už organizuotus mokymus 2005-2006 metais mokėjo pačios savivaldybės iš CMS skirtų biudžeto lėšų.

Atkreipėme dėmesį, kad valstybinei (perduotai savivaldybėms) civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti lėšų apskaičiavimo metodikoje nenumatyta, kad skiriamos lėšos gali būti naudojamos CMS darbuotojų kvalifikacijai kelti. Neplanuojant lėšų ir jomis nedisponuojant, negalima užtikrinti efektyvaus ir rezultatyvaus darbuotojų mokymo. Mūsų nuomone, darbuotojų kvalifikacijos kėlimas yra vienas iš būdų gerinti teikiamų paslaugų kokybę, todėl Teisingumo ministerija turėtų tam tikslui planuoti išlaidas ir daugiau dėmesio skirti civilinės metrikacijos įstaigų tarnautojų mokymams organizuoti.

Civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimas civilinės metrikacijos skyriuose

Iš viso CMS dirba 223 darbuotojai, iš jų 189 atlieka funkcijas, susijusias su civilinės būklės aktų registravimu, o kiti 34 – muzikantai, sekretoriai, administratoriai, ūkio komendantai ir kt. Vidutiniškai per vieną mėnesį vienas darbuotojas audituotuose šešiuose CMS 2005 m. aptarnavo po 80 paslaugų gavėjų, o 2006 m. – po 83.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, CMS turėtų organizuoti savo darbą taip, kad asmenys, norintys ar privalantys pateikti prašymą ar skundą asmeniškai, galėtų tai padaryti visu darbo dienos laiku. Taip pat, CMS privalo nustatyti ne mažiau kaip dvi papildomas prašymų ir skundų priėmimo valandas per savaitę pasibaigus nustatytam darbo dienos laikui.

Pagal atliktas visose savivaldybėse apklausas, nustatyta, kad daugumos CMS darbas organizuojamas nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo reikalavimų, t. y. nesudaryta galimybė gyventojams pateikti prašymus asmeniškai, pasibaigus nustatytam darbo laikui. Kai kurios civilinės būklės aktų registravimo paslaugos teikiamos ne visomis darbo dienomis. Pvz., Vilniaus miesto CMS dalis paslaugų (pažymų apie šeiminei padėtį išdavimas asmenims, ketinantiems sudaryti santuoką užsienio valstybėse; prašymų santuokai sudaryti priėmimas bei bažnyčioje ir užsienio valstybėje įregistruotos santuokos įtraukimas į apskaitą) teikiamos tik dvi darbo dienas per savaitę. Kitos paslaugos teikiamos tik 3 darbo dienas per savaitę (įvaikinimų registravimas; naujagimių gimimo registravimas; vardo, pavardės, tautybės keitimas). Likusios paslaugos gyventojams teikiamos po 4 darbo dienas per savaitę. Tik dėl mirčių registravimo asmenys priimami ir aptarnaujami 6 dienas per savaitę. Darbo dienomis asmenys priimami kasdien nuo 8 val. iki 17 val., o šeštadienį – nuo 8 val. iki 15.45 val. Dauguma paslaugų gavėjų nurodė, kad jų netenkina nustatytas paslaugų teikimo laikas.

CMS interneto puslapiuose ir buveinėse nebuvo pakankamai informacijos apie teikiamas paslaugas, nenurodomi visi būtini dokumentai šioms paslaugoms gauti bei terminai, per kuriuos privaloma pateikti reikalingus dokumentus.

35 savivaldybėse įėjimas į CMS patalpas gerai pritaikytas neįgaliesiems ir pagyvenusiems žmonėms, o 25 savivaldybėse – nėra įvažiavimo takelio.

Beveik visuose CMS nesudaryta galimybė gyventojams registruotis iš anksto. Mūsų nuomone, suderinus priėmimo laiką, lankytojams netektų laukti priėmimo eilėje ir dėl to pagerėtų aptarnavimo kokybė.

Nustatyta, kad ne visuose CMS yra piliečių ir kitų asmenų pageidavimų, pastabų ir pasiūlymų knyga (žurnalas). Savivaldybių administracijos per mažai skiria dėmesio civilinės būklės aktų registravimo paslaugoms gerinti. Neatliekamos asmenų apklauso, todėl nėra žinomi jų pageidavimai ir lūkesčiai.

Civilinės būklės aktų registravimo priežiūra

Teisingumo ministerija valstybiniu lygiu koordinuoja civilinės būklės aktų registravimą, turi tikrinti civilinės metrikacijos įstaigų darbą. Nustatyta, kad Teisingumo ministerija tik apibendrina gautus iš CMS statistinius duomenis apie sudarytus civilinės būklės aktų įrašus: gimimus, santuokas, santuokos nutraukimus, mirtis, dokumentų papildymus ir pakeitimus, tačiau neanalizuoja

ir nevertina civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimo kokybės ir, kaip minėta, nepakankamai vertina savivaldybių pateikto lėšų poreikio pagrįstumą.

Teisingumo ministerija yra centrinis valstybinio administravimo subjektas, kuris reglamentuoja civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimą valstybiniu lygiu, todėl, laikantis Viešojo administravimo įstatymo 10 str. 2 d. nuostatos, ji turi atlikti viešojo administravimo subjektų ir jų veiklos stebėseną. Tai svarbiausias valstybės lygio viešojo administravimo valdymo būdas, kuriuo siekiama laiku pastebėti viešojo administravimo pokyčius, juos įvertinti ir numatyti neigiamų pasekmių prevencijos priemones.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

Dėl valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo

1. Valstybės deleguotai funkcijai – pirminei teisinei pagalbai teikti – 2005 m. ir 2006 m. buvo suplanuotas per didelis lėšų poreikis, kuris nebuvo tikslinamas, atsižvelgiant į faktinį lėšų panaudojimą. Savivaldybės nepanaudotas tikslinės dotacijos lėšas pirminei teisinei pagalbai teikti (2005 m. – 985,9 tūkst. Lt (37,6 proc.), o 2006 m. – 323,9 tūkst. Lt (12,4 proc.) perskirstė ir panaudojo bendroms savivaldybių reikmėms, nesusijusioms su šios funkcijos atlikimu, finansuoti, nes Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 str. nuostatos leidžia nepanaudotas specialios tikslinės dotacijos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti sumas naudoti bendroms savivaldybių reikmėms. (1 dalis)

2. Teisingumo ministro 2006 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1R-197 patvirtinta Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika, kuri reglamentavo valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo valstybės (perduotai savivaldybėms) pirminės teisinės pagalbos funkcijai atlikti tvarką ir šių lėšų naudojimo paskirtį, neužtikrino realaus ir pagrįsto šiai funkcijai atlikti lėšų poreikio apskaičiavimo, taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo ir neskatino savivaldybių ieškoti pačių efektyviausių šios funkcijos įgyvendinimo būdų.

Apskaičiuojant lėšų poreikį pagal naują teisingumo ministro 2007 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. 1R-239 patvirtintą metodiką, išlieka rizika dėl neracionalaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo, nes nustatant lėšų poreikį bus nepakankamai įvertinamas pirminės teisinės pagalbos teikimo rezultatyvumas, todėl ir ateityje valstybės biudžeto lėšos bus skiriam pirminės teisinės pagalbos teikimo procesui, o ne rezultatams finansuoti. (1 dalis)

3. Vienos pirminės teisinės pagalbos suteikimo kaštai atskirose savivaldybėse skiriasi daugiau, negu 30 kartų. Paslaugos kainą dažnai didina tai, kad daugumoje savivaldybių nepakankamai efektyviai organizuojamas darbuotojų, teikiančių PTP, darbas ir tai, kad iš valstybės biudžeto savivaldybėms skirtos specialios tikslinės dotacijos lėšų sumokama darbuotojams už funkcijų, kurios nesusijusios su PTP teikimu, atlikimą bei advokatams už kitas savivaldybei teiktas paslaugas. (1 dalis)

4. Teisės aktais nereglamentuota pirminės teisinės pagalbos pratęsimo trukmės maksimali riba ir jos pratęsimo tvarka sudaro prielaidas savivaldybėse piktnaudžiauti šia galimybe. Apie 90 proc. 2005–2006 m. pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmės pratęsimo atvejų buvo Klaipėdos miesto savivaldybėje ir tik 10 proc. – bendrai kitose 59 savivaldybėse. Dėl teisės aktais

nereglamentuotos maksimalios pirminės teisinės pagalbos trukmės, susidarė prielaidos Klaipėdos miesto savivaldybėje pratęsti vienos paslaugos trukmę net iki 10 val. (1 dalis)

5. Teisingumo ministro 2005 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. 1R-217 patvirtintos Savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą, ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai taisyklės neužtikrina teisingo ir išsamaus savivaldybių atsiskaitymo už valstybinės (savivaldybėms perduotos) pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijų atlikimą. Teisingumo ministerija neturi išsamios ir patikimos informacijos apie pirminės teisinės pagalbos teikimą, todėl jos parengtos 2005 m. ir 2006 m. ataskaitos apie Pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą šalies mastu neatspindi tikrosios padėties. (1 dalis)

6. Visose savivaldybėse pirminės teisinės pagalbos teikimas organizuojamas nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo 24 str. reikalavimų, dauguma savivaldybių per mažai skiria dėmesio visuomenės informavimui apie pirminę teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas, kai kuriose savivaldybėse nesudarytos tinkamos aptarnavimo sąlygos, todėl gyventojams ribojama galimybė naudotis nemokamai teikiama pirminės teisinės pagalbos paslauga. (1 dalis)

7. Teisingumo ministerijos ir savivaldybių vykdoma nepakankama pirminės teisinės pagalbos teikimo organizavimo stebėseną ir kontrolę didina riziką, kad ir ateityje pirminės teisinės pagalbos teikimas savivaldybėse bus organizuojamas nepakankamai efektyviai, o šiai paslaugai skirtos valstybės biudžeto lėšos naudojamos netaupiai. (1 dalis)

8. Teisingumo ministerija nevykdė Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme numatytos funkcijos – organizuoti mokymus, susijusius su valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimu. (1 dalis)

Dėl civilinės būklės aktų registravimo

1. Teisingumo ministro 2006 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 1R-186 patvirtintos Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos nuostatos nesuderintos su Vietos savivaldos įstatymu ir neužtikrina realaus ir pagrįsto šiai funkcijai atlikti lėšų poreikio apskaičiavimo, todėl sudaromos prielaidos netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas. 2007 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. 240 naujai patvirtintoje metodikoje išliko analogiškos problemos. (2 dalis)

2. Dėl nepakankamo teisinio reglamentavimo surinkta valstybės rinkliava už civilinės būklės aktų registravimą daugumoje savivaldybių nebuvo naudojama šiai funkcijai atlikti, o tai didino valstybės biudžeto lėšų poreikį. (2 dalis)

3. Kai kurios teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R-160 patvirtintų Civilinės metrikacijos taisyklių nuostatos, viešumo ir informacijos stoka, nepagrįstai ilgi kai kurių

procedūrų atlikimo terminai sudaro prielaidas biurokratizmui atsirasti civilinės metrikacijos skyriuose. (2 dalis)

4. Daugumos Civilinės metrikacijos skyrių darbas organizuojamas nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo reikalavimų, t. y. nesudaryta galimybė gyventojams pateikti prašymus asmeniškai, pasibaigus nustatytam darbo laikui. Kai kurios civilinės būklės aktų registravimo paslaugos teikiamos net ne visomis darbo dienomis. (2 dalis)

5. Dauguma savivaldybių per mažai dėmesio skyrė civilinės būklės aktų registravimo paslaugoms gerinti. Neatliekamos asmenų apklausos, todėl nežinomi jų pageidavimai ir lūkesčiai. (2 dalis)

6. Teisingumo ministerija nekaupė informacijos ir neanalizavo konkrečios (pvz., santuokos įregistravimo, ištuokos įregistravimo ir kt.) civilinės būklės aktų registravimo paslaugos suteikimo išlaidų ir nuo 2002 m. neteikė siūlymų Vyriausybei dėl rinkliavų dydžių patikslinimo tikslingumo, nors lėšos, skiriamos iš valstybės biudžeto civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti, kasmet didėjo. (2 dalis)

Rekomendacijos

Teisingumo ministerijai:

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo srityje

1. Inicijuoti, kad, priimant Valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymus, valstybės biudžeto lėšų tikslinė dotacija pirminei teisinei pagalbai teikti būtų numatyta atskira eilute, o nepanaudotos valstybės biudžeto lėšos grąžintos į valstybės biudžetą. (1 išv.)

2. Patobulinti teisingumo ministro 2007 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. 1R-239 patvirtintą Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodiką, užtikrinant realų ir pagrįstą šiai funkcijai atlikti lėšų poreikio apskaičiavimą ir taupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą. (1, 2 išv.)

3. Spręsti klausimą dėl maksimalių pirminės teisinės pagalbos paslaugos kaštų bei pirminės teisinės pagalbos trukmės pratęsimo tvarkos nustatymo tikslingumo. (3, 4 išv.)

4. Patobulinti teisingumo ministro 2005 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. 1R-217 patvirtintas Savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą, ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai taisykles, kad būtų užtikrintas veiksmingas savivaldybių atsiskaitymas už valstybinės (savivaldybėms perduotos) pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijų atlikimą. (5 išv.)

5. Įvertinti valstybinio audito ataskaitoje nurodytus pirminės teisinės pagalbos organizavimo trūkumus atskirose savivaldybėse ir teikti rekomendacijas savivaldybėms, kad pirminės teisinės pagalbos teikimas būtų organizuojamas laikantis teisės aktų reikalavimų ir atsižvelgiant į gyventojų poreikius. (6 išv.)

6. Siekiant užtikrinti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą, numatyti kontrolės funkcijas Teisingumo ministerijos valstybės tarnautojams, atsakingiems už šią sritį. (7 išv.)

7. Išanalizuoti savivaldybių darbuotojų, organizuojančių ir teikiančių PTP, mokymų poreikį ir, esant reikalui, organizuoti mokymus. (8 išv.)

Civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimo srityje

1. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie užtikrintų surinktos valstybės rinkliavos už civilinės būklės aktų registravimą naudojimą šiai funkcijai vykdyti ir atitinkamai patikslinti Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodiką. (1, 2 išv.)
2. Patobulinti teisingumo ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1R - 160 patvirtintas Civilinės metrikacijos taisyklės, įvertinant taisyklių nuostatų neatitikimus Civiliniam kodeksui ir svarstyti klausimą dėl teisingumo ministro 2001 m. birželio 20 d. įsakymu Nr. 111 patvirtintose Asmens vardo, pavardės, tautybės pakeitimo taisyklėse numatytų vardo, pavardės, tautybės pakeitimo procedūros atlikimo terminų sutrumpinimo. (3 išv.)
3. Įvertinti valstybinio audito ataskaitoje nurodytus civilinės metrikacijos skyrių darbo organizavimo trūkumus ir teikti rekomendacijas savivaldybėms, kad civilinės metrikacijos skyrių darbas būtų organizuojamas laikantis teisės aktų reikalavimų ir atsižvelgiant į gyventojų poreikius. (4, 5 išv.)
4. Įvertinti civilinės būklės aktų registravimo paslaugų teikimo išlaidas ir, vadovaujantis Valstybės rinkliavų įstatymo 5 str., spręsti klausimą dėl rinkliavos dydžio pakeitimo tikslingumo. (6 išv.)

4 – ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

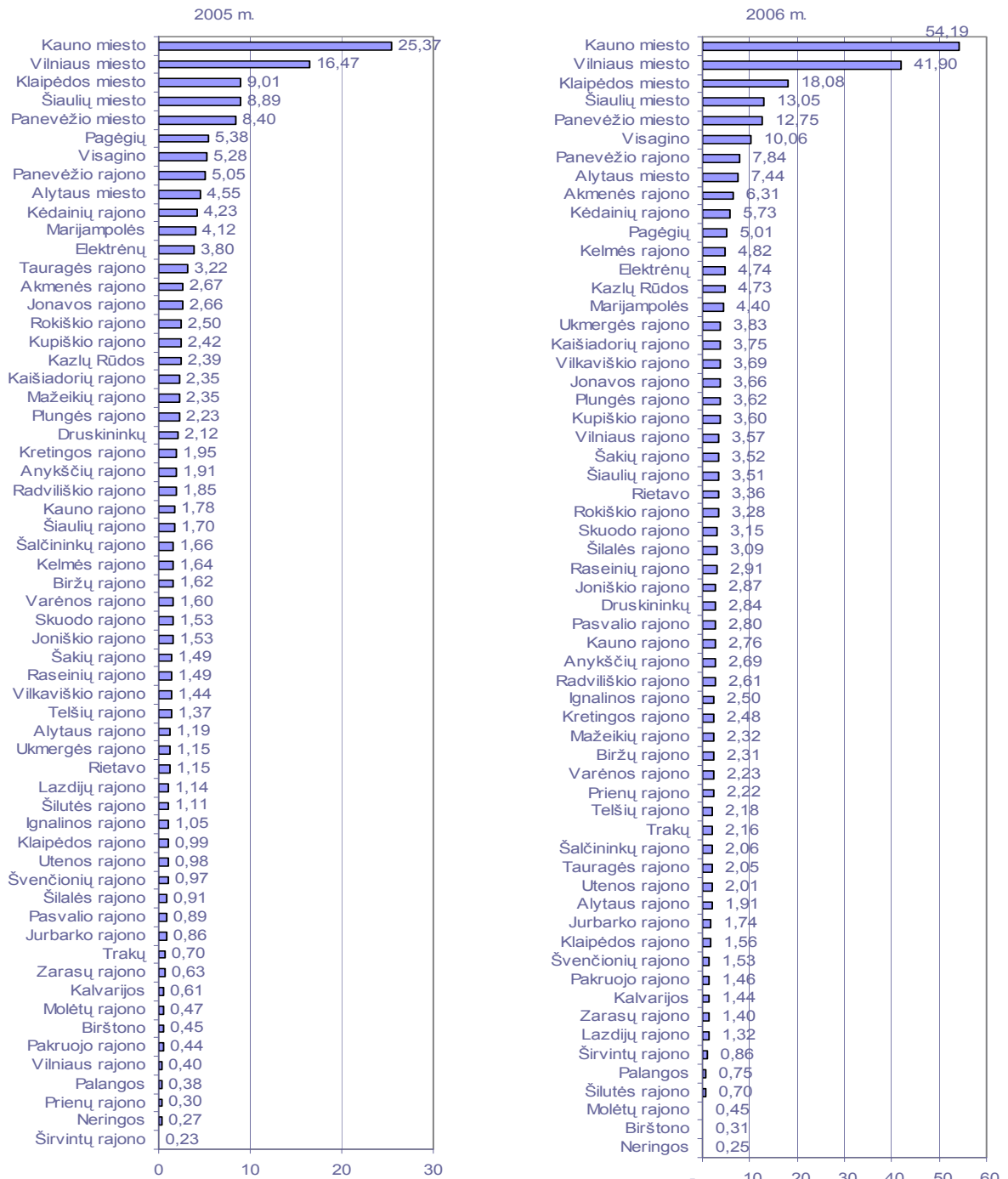
Vyresnioji valstybinė auditorė

Živilė Blaževičienė

PRIEDAI

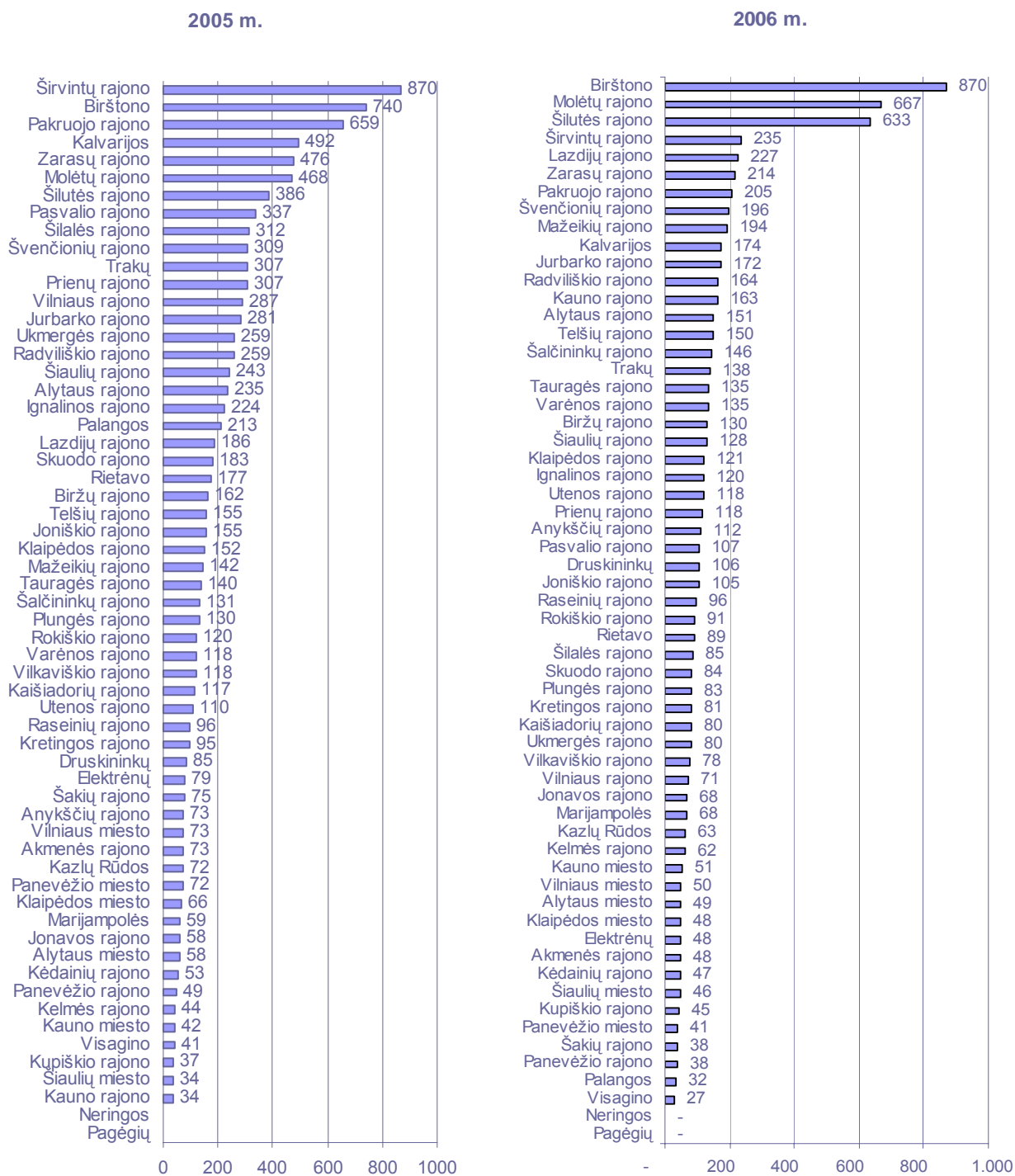
Valstybės garantuojamos pirminės
teisinės pagalbos teikimas ir civilinės
būklės aktų registravimas
1 priedas

Pareiškėjų skaičius, tenkantis 100 gyventojų

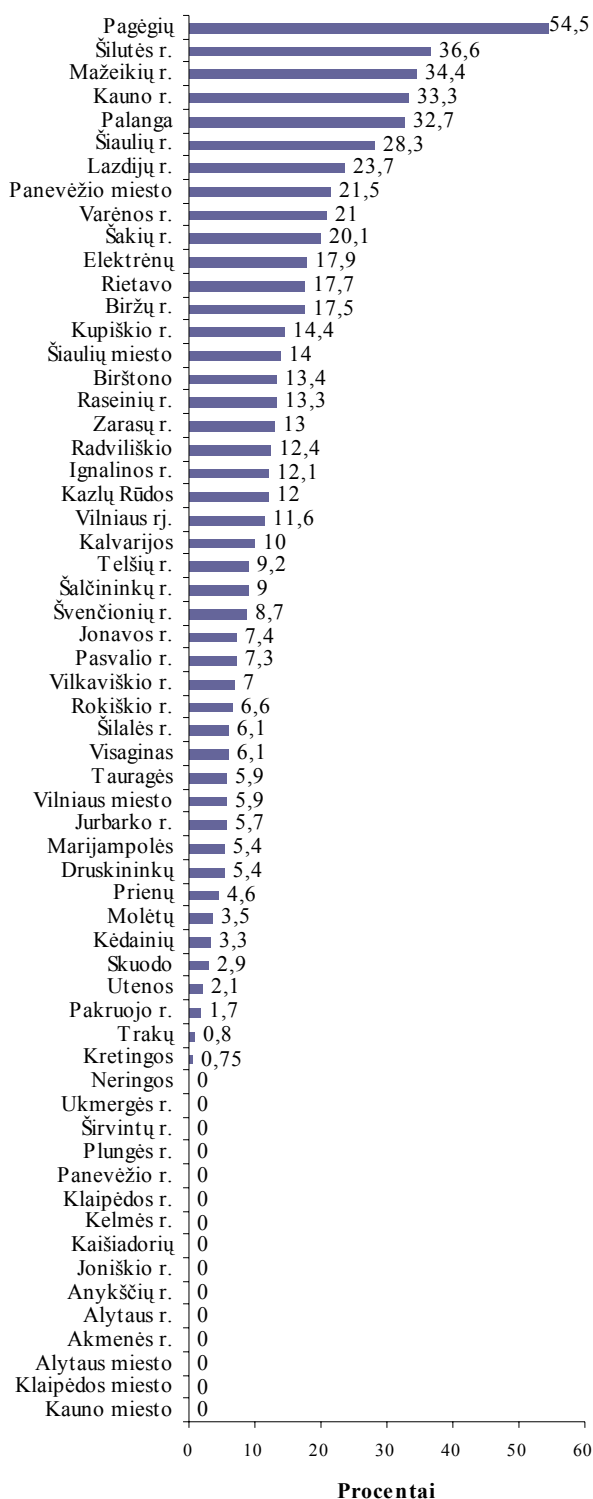
Valstybinio audito ataskaitos
Valstybės garantuojamos pirminės
teisinės pagalbos teikimas ir civilinės
būklės aktų registravimas
2 priedas

Vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai 2005 m. ir 2006 m. (Lt)

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas ir civilinės būklės aktų registravimas
3 priedas

Lėšų suma panaudota kitoms išlaidoms, susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu (%)

Valstybės garantuojamos pirminės
teisinės pagalbos teikimas ir civilinės
būklės aktų registravimas
4 priedas

Vardo, pavardės, tautybės pakeitimo prašymų nagrinėjimas

Savivaldybės	Vardo, pavardės, tautybės pakeitimo prašymai per metus		Išnagrinėta		CMS pateikia užklau-simą policijos departamentui	Migraci-jos tarnyba pateikia CMS pažymą apie asmenį	CMS parašo išvadą apie asmenį	TM patvirtina CMS išvadą	Vidutiniškai išnagrinėjamas prašymas pakeisti vardą, pavardę, tautybę (dienos)
	2005 m.	2006 m.	2005 m.	2006 m.					
Vilniaus miesto	524	490	14	15	4	20	18	14	56
Klaipėdos miesto	141	140	21	22	2	21	12	14	49
Alytaus miesto	42	37	6	6	3	19	8	11	41
Kėdainių rajono	10	17	0	13	2	17	3	11	33
Širvintų rajono	9	9	0	8	2	9	8	9	28
Vidutiniškai					3	17	10	12	42

Valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas ir civilinės būklės aktų registravimas
5 priedas

Civilinės būklės aktų registravimo funkcijai atlikti skirtos ir panaudotos valstybės biudžeto lėšos ir panaudotos savivaldybės biudžeto lėšos 26 –iose savivaldybėse

1 lentelė. 2005 metais

Eil. Nr.	Savivaldybės	Iš valstybės biudžeto skirta specialioji tikslinė dotacija (tūkst.Lt)			Likutis (tūkst.Lt)		Panaudota savivaldybės biudžeto lėšų (tūkst.Lt)	Iš viso panaudota (tūkst.Lt)	Savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimas (proc.)
		Asignavimų planas be patikslinimo	Patikslintas asignavimų planas	Panaudota	Gražintas į valstybės biudžetą	Panaudota savivaldybės reikmėms			
1	Vilniaus miesto	729,9	778,6	757,4	21,2		4,6	762,0	0,6
2	Alytaus miesto	113,6	117,7	117,7			5,6	123,3	4,5
3	Druskininkų	65,4	65,4	65,4			2,5	67,0	3,7
4	Kauno miesto	574,4	574,0	574,0		0,4		574,0	0,0
5	Klaipėdos miesto	289,9	307,4	304,7	2,7		49,7	354,4	14,0
6	Marijampolės	98,4	125,3	125,3		1,7		125,3	0,0
7	Panevėžio miesto	190,2	175,3	175,3		14,9		175,3	0,0
8	Šiaulių miesto	200,8	264,5	264,5				264,5	0,0
9	Visagino	128,2	126,9	126,9		1,3		126,9	0,0
10	Biržų rajono	90,3	90,3	90,3			5,8	96,1	6,0
11	Kauno rajono	127,3	125,9	125,9		1,4		125,9	0,0
12	Kėdainių rajono	96,4	93,5	93,5		2,9		93,5	0,0
13	Panevėžio rajono	72,6	71,4	71,4		1,2		71,4	0,0
14	Plungės rajono	99,5	99,7	99,7			45,0	144,7	31,1
15	Prienų rajono	93,2	88,5	88,5		4,7		88,5	0,0
16	Radviliškio rajono	89,4	122,2	119,9	2,3			119,9	0,0
17	Rokiškio rajono	104,0	104,0	104,0				104,0	0,0
18	Šakių rajono	50,6	50,6	50,6			15,1	65,7	23,0
19	Šiaulių rajono	106,4	117,9	117,9				117,9	0,0
20	Širvintų rajono	82,3	81,3	81,3		1,0		81,3	0,0
21	Tauragės rajono	134,1	130,4	121,0			5,3	126,3	4,2
22	Telšių rajono	112,0	124,9	124,9				124,9	0,0
23	Ukmergės rajono	132,2	132,2	132,2			5,4	137,6	3,9
24	Utenos rajono	141,0	140,6	140,6		0,4		140,6	0,0
25	Vilniaus rajono	173,2	126,2	126,1	0,1	47,0		126,1	0,0
26	Elektrėnų	68,8	62,5	62,5		5,5		62,5	0,0
	Iš viso	4164,1	4297,2	4260,6	26,3	82,4	139,0	4399,6	3,2

2 lentelė. 2006 metais									
Eil. Nr.	Savivaldybės	Iš valstybės biudžeto skirta specialioji tikslinė dotacija (tūkst.Lt)			Likutis (tūkst.Lt)		Panau-dota savivaldybės biudžeto lėšų (tūkst.Lt)	Iš viso panaudo-ta (tūkst.Lt)	Savivaldybės biudžeto lėšų panaudo-jimas (proc.)
		Asignavi-mų planas be patikslini-mo	Patiks-lintas asignav-imų planas	Panau-dota	Gražint-as į valsty-bės biužetą	Panau-dota savivaldybės reik-mėms			
1	Vilniaus miesto	729,9	808,0	787,2	20,5		476,2	1263,4	37,7
2	Alytaus miesto	113,6	125,8	125,8			6,7	132,5	5,1
3	Druskininkų	73,6	73,6	73,6			0,2	73,8	0,3
4	Kauno miesto	494,4	511,2	509,9	1,3			509,9	0,0
5	Klaipėdos miesto	324,0	335,6	334,8	0,5		77,4	412,2	18,8
6	Marijampolės	153,9	133,4	133,4		19,6		133,4	0,0
7	Panevėžio miesto	191,1	194,1	194,1				194,1	0,0
8	Šiaulių miesto	244,0	276,0	276,0			69,4	345,4	20,1
9	Visagino	211,2	109,1	109,1		102,1	5,6	114,7	4,9
10	Biržų rajono	169,7	169,7	169,7			8,1	177,8	4,6
11	Kauno rajono	136,2	129,2	129,2		7,0		129,2	0,0
12	Kėdainių rajono	123,7	108,4	108,4		15,3		108,4	0,0
13	Panevėžio rajono	98,9	85,1	85,1		13,8		85,1	0,0
14	Plungės rajono	115,4	109,5	109,5				109,5	0,0
15	Prienų rajono	104,9	104,9	104,9				104,9	0,0
16	Radviliškio rajono	89,4	106,8	106,8				106,8	0,0
17	Rokiškio rajono	128,0	128,0	128,0				128,0	0,0
18	Šakių rajono	132,3	89,1	89,1		43,2		89,1	0,0
19	Šiaulių rajono	106,4	106,4	106,4				106,4	0,0
20	Širvintų rajono	95,7	116,7	116,7		0,1		116,7	0,0
21	Tauragės rajono	141,0	203,8	202,9			72,8	275,7	26,4
22	Telšių rajono	121,8	110,0	109,9	0,1			109,9	0,0
23	Ukmergės rajono	152,5	152,5	150,2			7,2	157,4	4,6
24	Utenos rajono	145,5	136,8	136,8		5,0		136,8	0,0
25	Vilniaus rajono	77,5	136,2	136,1	0,1	14,8		136,1	0,0
26	Elektrėnų	68,8	54,8	54,8		14,0		54,8	0,0
	Iš viso	4543,4	4614,7	4588,4	22,5	234,9	723,6	5312,0	13,6